

VÅRE ROVDYR

årgang 1

4·87

issn 0801-4728

VÅRE ROVDYR

Postboks 17 - 2420 Trysil

Postgirokonto 4 42 94 94

Medlemskontingent minimum kr 50.- pr.år.

Tidsskriftet VÅRE ROVDYR er et medlemsorgan for Foreningen Våre Rovdyr, og utkommer med 4 numre i året.

ANSVARLIG UTGIVER:

Styret i Foreningen Våre Rovdyr

REDAKTØR & LAY-OUT:

Hilde Aaseth

TRYKKERI:

Gausdal Trykkeri, Østre Gausdal

innhold

Leder.....	3
Haldningar til og betalingsvillighet for bjørn, jerv og ulv i Norge.....	5
Hvor stor er Finlands ulvebestand ?.....	10
Revurdering av norske bjørnestammer.....	12
"Rop aldri ulv".....	16
Debatt.....	18
Glimt fra avisspaltene 1987.....	21
Styret.....	42
Lokalkontakter.....	43

Forsidetegning: Viggo Ree

Baksidefoto: Paul Granberg

LEDER

Noe å ta tak i

Argumenterer man for å beholde store rovdyr i norsk fauna, ender diskusjonen alltid i økonomi. Den eneste nytteverdi mange ser i rovdyr, er de kronene man kan få for den skinnfilla som kan trekkes av de døde dyreskrottene.

Det må derfor være litt av en overraskelse for rovdyrmotstanderne når Institutt for skogøkonomi ved Landbrukshøyskolen, nå har satt prislapp på norske bjørner, jerver og ulver! Skadeomkostningene er rundhåndet satt til ca. 10 millioner kr. pr. år, mens netto nasjonaløkonomisk nytteverdi er beregnet til ca. 160 millioner kr. pr. år.

Under et møte mellom Direktoratet for naturforvaltning, Miljøverndepartementet og de fire verneorganisasjonene (Foreningen Våre Rovdyr, Norges Naturvernforbund, Dyrenes Beskyttelse og Verdens Naturfond) den 5/10-1987, kom det fram at Direktoratet ikke kunne reise ett rødt øre til registrering/oppsyn med de siste 5-6 frittlevende ulveindivider som Norge og Sverige tilsammen fortsatt har. Heller ikke lot det til at man hadde tenkt på å avsette midler til dette bruk i 1988. Samtidig vet vi at Direktoratet i løpet av 1987 har brukt et beløp i størrelsesorden 170 000 - 200 000 kr. til såkalte "fellingsvederlag" (les skuddpremier) på totalfredede og sårbare/truede dyrearter som bjørn og jerv. På denne bakgrunn synes vår naturforvaltning alt annet enn vernevennlig!

Den ovennevnte undersøkelse fra Institutt for skogøkonomi viser at rundt 80% av Norges befolkning går inn for at vi skal beholde de store rovdyrene i norsk natur. Med den slapphet som hittil er vist overfor en ytterst truet dyreart som ulven, blir det vanskelig å komme bort fra at vår rovdyrforvaltning i praksis er basert på hensynet til en liten samfunnsgruppes

Kjære medlemmer.

Vi trenger stoff til VÅRE ROVDYR. Korte innlegg, spørsmål, litt lengre fagartikler, tegninger og svart-hvittbilder puttes i konvolutt og sendes til Hilde.

Foto: Paul Granberg

Et utdrag av rapport nr.5-1987 fra Skogøkonomisk Institutt,
av Lisbeth Dahle, Birger Solberg og Dag Petter Sødal:

Haldningar til og betalingsvillighet for bjørn, jerv og ulv i Norge

Formålet med dette forskningsarbeidet er å undersøke befolkningens holdninger til bjørn, jerv og ulv, samt å finne hvor mye folk er villige til å betale for å bevare bestander av disse artene i Norge. Undersøkelsen er finansiert av Direktoratet for Naturforvaltning og utført av Institutt for skogøkonomi ved Norges Landbrukshøgskole. Grunnlagsmaterialet er samlet inn av Gallup/NOI gjennom personlige intervju med to landsomfattende utvalg á 1000 personer representative for befolkningen over 15 år. Intervjuene ble foretatt i februar og april 1987.

Hovedkonklusjoner:

- Et stort flertall i befolkningen ønsker å beholde bestander av de store rovdyrene i Norge.
- Folk er villige til å betale langt mer enn de kostnadene rovdyrene i dag påfører samfunnet for å oppnå denne bevaringen. Dette betyr at nytten av rovdyrstammen er større enn kostnadene, og at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å satse mer ressurser på å verne disse artene enn det som gjøres i dag.
- Kunnskapen om rovdyrenes betydning som årsak til tap av husdyr på beite er dårlig i alle grupper av befolkninga. Redsel for rovdyrene er mest utbredt i de gruppene som har en negativ holdning til rovdyrene generelt. Målrettet informasjon om ulike tapsårsaker og om rovdyrenes levevis kan redusere konfliktene omkring rovdyrforvaltningen gjennom å øke forståelsen for flere sider av denne problematikken.

Stort flertall for å bevare bestander av bjørn, jerv og ulv

85% av de spurte ønsker å beholde bestander av bjørn i Norge, og 78% vil beholde bestander av jerv og ulv. 5% av de spurte vil fjerne bjørnebestanden helt, mens 9% vil fjerne jerven og 11% vil fjerne ulven helt. Oppfatningene om hvilke bestandsnivå vi bør ha er også delte.

For bjørn mener 25% at bestanden må reduseres, mens 60% vil opprettholde eller øke dagens bestand. Tilsvarende tall er 28% og 50% for jerv, 18% og 60% for ulv.

Halvparten av de spurte fikk informasjon om at disse artene er fredet, hvor store bestandene er og hvor i landet de finnes (kart) før de svarte på spørsmålet. Dette ga svært små utslag på svarfordelingen i forhold til de som ikke fikk informasjon. Et underutvalg fikk en noe lengre informasjon som er klart positiv til rovdyr. Dette ga høyere svarprosent og mer polariserte svar enn i de andre underutvalgene. Samlet tyder dette på at de fleste har en relativt fast oppfatning om disse spørsmålene.

Folk har fornuftige argumenter for sitt syn

I det andre spørsmålet ble folk bedt om å begrunne holdningene sine med egne ord. Forskjellen mellom argumentene for de ulike syn kom klart fram.

De som vil øke eller beholde dagens bestander av rovdyr er opptatte av at artene ikke må utryddes, at de har en "naturlig plass" eller "hører hjemme" i norsk natur.

De som vil fjerne eller redusere bestandene legger størst vekt på konfliktene mellom rovdyr og mennesker. "Tap av husdyr" og "farlige for mennesker" er de vanligste argumentene.

Det er stor forskjell på holdningene i ulike grupper av befolkninga.

Holdningene varierer blant annet med alder, kjønn, utdanning, inntekt og fritidsinteresser.

- De eldre er markert mer negative til rovdyr enn de yngre. Dette er interessant blant annet fordi de yngste aldersgruppene ofte er underrepresentert blant beslutningsfatterne. Mer enn halvparten av de som vil fjerne rovdyrbestandene er over 60 år.
- Menn er mer positive til rovdyr enn kvinner.
- Andelen personer med positiv holdning øker med utdannings- og inntektsnivået.
- De som er aktive utøvere av friluftsliv er mye mer positive enn de som ikke driver friluftsliv.
- Befolkningen i rovdyrdistrikt som Hedmark, Trøndelag og Nordland skiller seg ut med den høyeste svarprosenten på holdningsspørsmålet, noe som bekrefter at temaet er ekstra aktuelt her. Andelen som vil fjerne bestandene helt er størst i de områder der det har vært store tap av husdyr, men selv i disse fylkene er det ikke mer enn 10-20% som går inn for å utrydde artene. Det høyeste tallet finner vi for ulv i Hedmark, der 23% går inn for utrydding.
- Som ventet skiller medlemmene i naturvern- og friluftsliv-organisasjoner seg ut som klart positive til rovdyr, mens de landbruksorganiserte er litt mer negative enn gjennomsnittet.

Mangelfull kunnskap om rovdyrenes betydning som årsak til tap av husdyr.

Dette spørsmålet ble innledet med en opplysning om hvor mange sau og lam som totalt forsvinner på beite. Folk ble så bedt om å anslå hvor mange av disse som blir tatt av bjørn, jerv og ulv.

- Spørsmålet fikk den høyeste "vet ikke"-prosenten av alle spørsmålene.
- 25% av de spurte gjorde rovdyrene ansvarlige for over 40% av tapte husdyr, mens det virkelige tallet er 6-7% ut fra erstatningssøknadene i 1986. Det var i første rekke de personene som ønsker å fjerne eller redusere rovdyrbestandene mye som overestimerte rovdyrtapene så sterkt.

- På den andre sida var det også 25% av de spurte som trodde rovdyprene var ansvarlig for mindre enn 2,5% av husdyrtapet. Mange av disse ønsker å øke bestandene av rovdyp.
- Det ser ut til at motstanden mot rovdyp delvis skyldes overdrevne oppfatninger om skadene de volder. Samtidig har mange som vil verne rovdyprene bagatellisert skadeproblemet.

Folk tror det ville få følger for dagliglivet hvis de fikk en rovdypstamme i hjemmtraktene.

Det ble også stilt et spørsmål der vi ba folk forestille seg at det fantes store rovdyp innenfor deres kommune eller nærmeste utmarksområde, og så oppgi hvordan de tror dette ville ha påvirket dem. Den vanligste reaksjonen er å bli mer forsiktig i forbindelse med friluftsliv og med å la barn være ute alene.

- 15% tror at de ikke ville latt barna være ute alene, og 12% tror at en må slutte med turer i skog og mark. Denne reaksjonen er mest utbredt blant de som vil fjerne eller redusere bestandene.
- 10% tror at turene ville bli mer interessante og naturopplevelsene rikere. Dette synet blir i første rekke uttrykt av de som vil øke bestandene.
- Det er altså en tendens til at de gruppene som er lite aktive er mer bekymret for negative konsekvenser for friluftslivet av nye rovdypstammer enn de som er aktive selv.
- Spørsmålet er hypotetisk, og svarene må kun tolkes som en pekepinn på hva folk forventer.

Folk er villige til å betale langt mer enn dagens kostnader for å bevare rovdypbestandene.

Betalingsvillighet funnet ved intervjuundersøkelser er en av de metodene økonomer bruker for å anslå den samfunnsøkonomiske verdien av goder som det ikke finnes vanlige priser på. Nyten av å verne de store rovdyprene er er slikt gode.

Kostnadene som de tre artene bjørn, jerv og ulv påfører samfunnet gjennom skader på husdyr og utgifter til skadedokumentasjon og

annet forvaltningsarbeid, er i dag i størrelsesorden 10 mill. kr/år, eller ca. 6 kr pr. husstand pr. år. Denne undersøkelsen viser entydig at norske husstander er villige til å betale langt mer enn dette for å sikre bestandene av disse artene. I gjennomsnitt vil husstandene bidra med ca. 200 kr hver pr. år.

De som vil fjerne eller redusere rovdyrbestandene ble også bedt om å anslå betalingsvilligheten sin for dette formålet. ca. 5% av alle spurte oppga et beløp større enn null her. I gjennomsnitt for alle husstander utgjør dette omtrent 25 kr pr. år.

Betalingsvilligheten varierer mellom befolkningsgruppene på samme måte som holdningene, slik at de som er mest positive til rovdyr og mest interessert i natur- og friluftsliv har den høyeste betalingsvilligheten. De gruppene som er mest negative til rovdyr viser dette ved å oppgi "negativ" betalingsvillighet.

Hvis vi multipliserer middelverdien på ca. 200 kr pr. husstand med antallet husstander i landet, finner vi den totale samfunnsøkonomiske verdien av å verne rovdyrene. (200 x 1,55 mill. husstander = 310 millioner)

Fra dette må en trekke de samlede kostnadene ved å ha rovdyrene, som er summen av den "negative betalingsvilligheten på 25 kr pr. husstand pluss ca. 10 mill. kr i forvaltningskostnader og erstatninger. Tilsammen gir dette en netto samfunnsøkonomisk nytteverdi av de tre store rovdyrartene på ca. 260 mill. kr pr. år utfra denne undersøkelsen.

Alt i alt er det god logisk sammenheng mellom svarene på de ulike spørsmålene, og holdningene varierer mellom befolkningsgrupper på samme måte som andre undersøkelser har funnet i Sverige og USA. Dette tyder på at spørreskjemaet har fungert som tilsiktet, og at konklusjonene er ganske sikre.

Tallene for samfunnsøkonomisk verdi av rovdyrene som vi har kommet fram til her må likevel kun sees som et første anslag på størrelsesorden av disse verdiene.

Hvor stor er Finnlands ulvebestand?

"Samantaget får jeg en bestemt kjänsla av at det finns betydligt färre än 200 vargar i Finland."

Denne uttalelsen kommer den kjente rovdyrsporeren Erik Isakson fra Sverige med, i "Finnlands Natur" nr. 4 - 1987.

Isakson har sporet ulv for det svenske Naturvårdsverket i mange år, både i Nord-Sveriges fjellområder og i Värmlands skogslandskaper. Hans erfaring både i artsbestemming og i det å finne ulvespor der ulv forekommer, er meget stor.

På midten av 1970-tallet mente man det fantes ca. 20 - 30 ulver i Finland. I 1984 oppgav Erik Nyholm ved det finske vilt- og fiskeriforskningsinstituttet at den finske ulvestammen var på minimum 304 dyr. Men i 1986 reduserte han tallet til omkring 200 dyr.

Ut fra sine erfaringer med ulven i Sverige - deres vandringskapasitet og de bytterester man finner - har altså Isakson fått sin kjensle av at noe ikke riktig stemmer. Han stiller seg spørsmålet om hvordan Finland kan ha 200 - 300 ulver uten at problemene er større enn de er, når han ser hvilken oppstuss 5 - 10 dyr lager i Sverige.

Isakson nevner også at det årlig bare erstattes 100 - 200 rensdyr som ulvedrept i hele Finland, mens det i årene 1978 - 1980 ble erstattet 622 rensdyr bare i Norrbottens län i Sverige, etter at det var født et valpekull og Iskason mente å ha kontakt med 13 ulver den første vinteren. Året etter ble det imidlertid skutt minst 4 av dyrene, og også de øvrige forsvant.

Dette har ført til at Isakson har besøkt Finland de to siste vintre, hvor han selv har søkt å finne svar på sine spørsmål. Tilsammen har han i 37 dager trålet 7600 km. etter finske skogsbilveger og ødemarksstrekninger på jakt etter ulvespor og mennesker som kunne tipse han om sådanne.

Resultatet sto ikke til forventningene, men også i Finland så han en del spor som han spøkefullt kaller "Canis lupus micropodes", hvilket betegner små ulvelignende spor. Slike er vi godt kjent med i både Norge og Sverige, og de ender alltid ved eller i menneskeboliger. (Spor etter middels til store tamhunder.)

Isakson mener at dersom Finland kan ha 300 ulver uten alt for store problemer, burde Sverige kunne ha minst like mange. Det ville i så fall skape helt nye perspektiver i den pågående ulvedebatt, mener Isakson og slutter sin artikkel på følgende vis:

"Eller - tanken svindlar - är det så at jag och Naturvårdsverket inte kan räkna vargar, utan att det kanske finns 50 i stället för 5 vargar i Sverige. Kan inte nogon från Finland komma hit och hjälpa oss rekna. Det behövs sannerligen mera samarbete över gränserna."

foto:
Jon Bøkken.

Revurdering av norske bjørnestammer

KÅRE ELGMORK

I de siste år er det kommet flere rapporter og artikler om bjørn i Norge. Først kom rapport om utbredelse og bestand 1978—1982 (Kolstad et al. 1984). Innholdet i denne rapporten er siden blitt publisert i flere tidsskrifter (bl.a. Kolstad et al. 1985 a, 1985 b) og er også blitt offentliggjort på engelsk (Kolstad et al. 1986). Mysterud og Kolstad (1986) utdyper temaet og uttaler at de ønsker å starte en diskusjon om bevaringsproblem med bakgrunn i ovennevnte rapport. Denne artikkelen er et bidrag til en slik diskusjon. Den tar opp noen sentrale parametre og påstander som er viktige i bevaringssammenheng, men som ikke er tilfredsstillende utredet i publikasjonene nevnt ovenfor. Artikkelen slutter med en vurdering av den forvaltning som jeg mener er aktuell i dagens situasjon.

ØKNING I NORSKE BJØRNESTAMMER?

Fra midten av 1970-åra ble det gjenoppdaget bjørnestammer i områder hvor man mente den hadde vært utryddet i lange tider, som i Hordaland

(Elgmork 1984) og Telemark (Elgmork 1986). I Kolstad et al. (1984) angis også andre nyoppdagede stammer. Etterhvert som bjørnestammer ble gjenoppdaget, økte også estimatene for den totale bjørnebestand. Fra 1965 til 1985 økte det antall bjørn man antok var til stede i Norge fra 25—50 til omkring 200 (Kolstad et al. 1984). Men dette er ikke en indikasjon på at stammene er i vekst slik det er fremstilt i Kolstad et al. (1984, 1985 a og b, 1986). Estimatene for antall bjørn i landet som helhet økte fordi man inkluderte stadig nye områder hvor det imidlertid også tidligere hadde vært bjørn. Økning og ekspansjon er vanskelig å vurdere da det praktisk talt ikke foreligger data fra tidligere tider. En 5-årsperiode er også for kort tid til å vurdere vekst eller nedgang i bjørnestammer.

Vi kan forsøke å teste hypotesen om økning i norske bjørnestammer ved å undersøke variasjonen i parametre som vanligvis varierer i takt med antall bjørn. Den klassiske indikasjon for vekst eller nedgang i en rovdyrbestand er antall fellinger. I slutten av forrige århundre avtok antall avskytninger regelmessig med nedgang i bestanden. Tilsvarende skulle en økende bjørnebestand markere seg med et økende antall avskytninger. Antall fellinger pr. år som middeltall for 5-årsperioder fra 1911 til 1985 er vist i Fig. 1. For 30-årsperioden 1956 til 1985 viser kurven en jevnt fallende tendens. Regresjonslinjen har en stigningskoeffisient på $-1,3$ som akkurat er på grensen til å være signifikant forskjellig fra null ($p < 0,05$). Totalfredningen i 1973 synes ikke å ha hatt innvirkning på kurvens forløp. Den fallende tendens var til stede lenge før fredningen og fellingskvotene som har vært gitt i etterfølgende år er ikke blitt oppfylt.

Den bjørnestamme som lengst har vært under

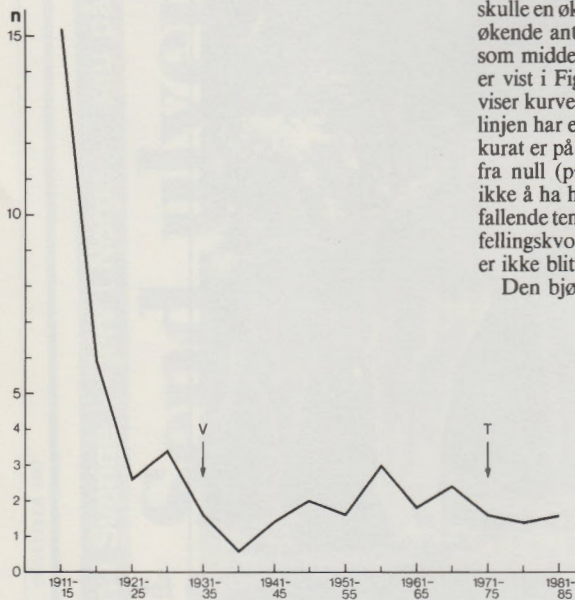

Fig. 1. Antall bjørn felt i Norge i perioden 1911—85 som middel pr. år for 5-årsperioder. V: Vinterfredning innført i 1932 fra 30. oktober til 14. mai. T: Totalfredning fra 1973. (Data fra Statistisk sentralbyrå).

Brown bears killed in the period 1911—85. Yearly means for 5-yr periods. V: Closed hunting season during the winter. T: Protected throughout the year.

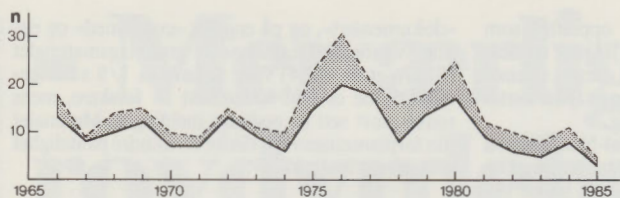

Fig. 2. Variasjon i antall observasjoner av bjørn i Vassfartraktene og tilgrensende strøk som er definert ved sirkelen i Fig. 3. Nedre kurve: Godtatte og dokumenterte observasjoner. Gråsoner: Usikre meldinger.

Variation in reports of brown bears in the area shown within the circle in Fig. 3. Lower curve: Accepted and documented observations. Gray zone: Uncertain reports.

kontinuerlig observasjon i Norge, er Vassfarstammen, kalt Valdres-Hallingdalstammen (VHS) og lagt til Sentral-Norsk region i Kolstad et al. (1984). Variasjon i antall observasjoner av bjørn i et område som utgjør 1/3 av Sentral-Norsk region er vist i Fig. 2, basert på egne undersøkelser. Området for observasjonene er vist i Fig. 3 som også angir fordelingsmønstret for bjørneobservasjonene.

Man kan selvfølgelig ikke uten videre sette likhetstegn mellom antall observasjoner og stammens

størrelse til enhver tid. Men da oppdagelsessjansen har vært stigende ved økende trafikk og hyttebygging, vil en gradvis nedgang i antall observasjoner indikere en nedgang i stammen. Kurven for antall observasjoner i 10-årsperioden 1976—85 viser en fallende tendens med en stigningskoeffisient for de godtatte observasjoner på $-1,6$ som er signifikant forskjellig fra null ($p < 0,01$). Denne tendensen er til stede både i det sentrale kjerneområdet og i de mer perifere områdene som bl.a. omfatter forekomsten i

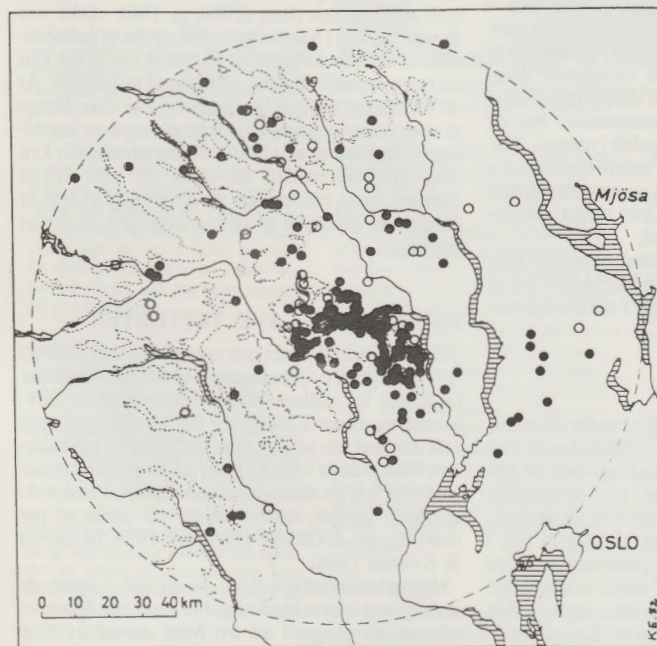

Fig. 3. Forfatterens studieområde i Vassfartraktene og tilgrensende strøk. Sirklene representerer bjørneobservasjoner som opprinnelig kom inn som avismeldinger i perioden 1949—78. Fyllt sirkel: Observasjon godtatt som pålitelig. Åpen sirkel: Usikker melding.

The author's study area in south-central Norway. Filled circles: Accepted observations of brown bears. Open circles: Uncertain reports.

Toten-Hurdal-Hadeland-området, oppfattet som egen stamme i Kolstad et al. (1984). Disse resultatene viser at det ikke har vært noen økning i denne del av Sentral-Norsk region. Tvert imot tyder materialet på at det har vært en nedgang.

Andre stammer inkludert i Sentral-Norsk region ifølge Kolstad et al. (1984) er Heidalstammen og Telemarkstammen, som begge angis å ha en ekspansiv tendens. Begge disse forekomstene ble først gjenoppdaget i slutten av 1970-åra og det foreligger således ikke bakgrunnsmateriale for en vurdering av en eventuell økning eller ekspansjon i bestandene. Heidalstammen er for øvrig neppe isolert fra Valdres-Hallingdalstammen. Påstanden i Kolstad et al. (1984, 1986) at en tendens til ekspansjon og vekst er sannsynlig innen en eller flere populasjoner innen hver av de større regioner, har derfor ingen dekning når det gjelder Sentral-Norsk region.

Indikasjoner på økning i andre regioner, spesielt i Sør-Norge, er svake og synes mer bygd på subjektive vurderinger enn objektive data. Forfatterne diskuterer også usikkerheten i vurderingene og tyr her til et analogiargument med bestandene i nabolandene. Det hevdes at en reell vekst i norske bjørnestammer er sannsynlig da bjørnebestandene i Sverige og Finland er inne i en langsom ekspansjon, og det er «vanskelig å identifisere noen økologisk faktor som sannsynliggjør at bjørnebestandene i Norge følger et annet utviklingsmønster enn i våre naboland». (Kolstad et al. 1984, s. 33). Denne form for resonement baserer seg på manglende data, som imidlertid når som helst kan dukke opp. F.eks. kan man hevde at norske bjørnestammer har en betydelig lavere tetthet og er oppdelt i mange, relativt små populasjoner, mens de tettere bjørnestammer i nabolandene fins i større sammenhengende skogsområder. En slik forskjell kan meget vel tenkes å gi forskjellig vekstpotensial.

Hverken fellingsstatistikk på landsbasis eller data fra lokale stammer gir derfor holdepunkter for at det har skjedd en generell økning i norske bjørnestammer.

FORPLANTNING

Et stort antall unge dyr i en bestand tyder på at den er under økning. I Kolstad et al. (1986) fins et kart som viser såkalt «confirmed breeding» med 41 observasjoner av binne med unger i en 5-årsperiode. Dette er som også forfatterne nevner, et overraskende høyt tall. Det er derfor uheldig at det i materialet ikke er skilt mellom observasjoner som er kontrollert av forskere eller andre kompetente personer og det at man aksepterer annenhånds meldinger som riktige. Begge disse kategorier er slått sammen og har fått betegnelser som «påvist»,

«dokumentert», og på engelsk «confirmed» og endog «verified». En analyse av grunnlagsmaterialet (Kvam et al. 1984) viser at bare ca 1/8 av ungemeldingene er blitt kontrollert av forskere, mens resten stort sett er godtatte meldinger. Materialet om forplantningen har derfor en mindre pålitelighet enn det gir inntrykk av.

LEVEDYKTIGHET

Ut fra den forutsetning at bjørnebestanden i Norge er sammensatt av mange isolerte stammer, er den såkalte Shaffers modell brukt til å beregne levedyktigheten i hver enkelt av stammene (Kolstad et al. 1984, Mysterud & Kolstad 1986). I det første arbeidet angis bare én stamme å være levedyktig (Hedmarkstammen), mens det i det andre arbeidet er foretatt en justering, slik at nå er ingen bjørnestammer i Norge levedyktige uten i forbindelse med nabolandenes stammer. Disse utgjør imidlertid bare 5 av 17 stammer.

Shaffers modell forutsetter fullstendig isolasjon, og dersom individer fra en bestand får invadere en annen, er beregningene uholdbare. På dette punkt er det imidlertid inkonsekvens i framstillingen. Samtidig med at levedyktigheten beregnes ut fra antatt fullstendig isolasjon, reiser Mysterud og Kolstad selv tvil om dette (1986, p. 156): «Ikke noe bjørneområde i Norge ligger så langt fra et naboombåde at det kan forkaste en hypotese om at det kan være trekk mellom dem, og dermed genstrøm». At en utveksling mellom bjørnestammene i Sør-Norge er overveiende sannsynlig, framgår også av kartbilaget i Kolstad et al. (1984). I slike situasjoner kan ikke Shaffers modell anvendes på hver enkelt stamme og de vurderinger av levedyktighet som er foretatt på grunnlag av denne modellen, er derfor ugyldige.

USEDVANLIG LAVE TETTHETER

Selv om intet kan sies om norske bjørnestammers levedyktighet, er det all grunn til å frykte at de har en kritisk lav tetthet. Med de usikre data for forekomst av bjørn i Norge er det vanskelig å angi tallstørrelser for tetthet med tilstrekkelig nøyaktighet. Men mange forhold tyder på at norske bjørnestammer har en eksepsjonell lav tetthet, kanskje de laveste i verden, med tettheter på under et par individer pr. 1000 km² (Elgmork 1984, Mysterud & Kolstad 1986).

Bjørn sees relativt sjelden i norsk natur og selv de som driver bjørneforskning har bare sett bjørn en eller et par ganger i sitt liv. Med unntak av visse områder i Nord-Trøndelag og Nord-Norge hører

det til sjeldenhetene å kunne vise fram spor eller sportegn etter bjørn i Norge. Dette er forskjellig i andre europeiske bjørneområder jeg har besøkt som i Sverige, Estland og i de små reststammene i Nord-Spania, Pyreneene, Alpene og Appenninene. I alle disse områder er merker etter bjørn betydelig mer vanlige enn i Norge.

En sporingsundersøkelse etter bjørn i Vassfaret i begynnelsen av 1970-åra (Elgmork et al. 1978) viste ualminnelig lav frekvens av bjørnespor. Ved sporing på snø gjennom tre vårsesonger gikk vi tilsammen sporløyper på nesten 2500 km og støtte på bjørnespor bare 5 ganger. Dvs. vi måtte gå ca. 500 km i bjørnens kjerneområde i Vassfaret for å treffe på et bjørnespor.

En undersøkelse med telling av bjørneobservasjoner ved hjelp av elgjegere ble utført i kjerneområdet i Vassfartraktene i 1966—68 og gjentatt i 1976—78, da også i tilgrensende strøk. Tellingene ga bare et fåtall bjørneobservasjoner med ca. 600 jegerdøgn pr. bjørneobservasjon i kjerneområdet i den første perioden, og 1546 i den andre. I områdene nord og nordvest for kjerneområdet (Fig. 3) ble det brukt vel 3000 jegerdøgn pr. bjørneobservasjon. Disse resultatene står i sterk kontrast til liknende undersøkelser i Härjedalen i Sverige hvor jegerne hvert år gjør et stort antall bjørneobservasjoner under elgjakten (Swahn 1976).

Alle disse forhold tyder på at norske bjørnestammer står i en særstilling med de laveste tettheter som i det hele tatt er registrert.

FORVALTNING

Kolstad et al. (1984, 1986) gir uttrykk for et relativt optimistisk syn på vekst og ekspansjon i norske bjørnestammer og at bjørnen ikke lenger kan betraktes som en truet dyreart. Det har endog vært antydning at det bør vurderes å myke opp totalfredningen og innføre bestandskontroll (Kolstad & Mysterud, Aftenposten 14.07.86). Etter min mening er det ikke grunnlag for noe optimistisk syn på bjørnens status i Norge. Dette begrunnes slik:

1. Det er ikke dokumentert noen generell økning eller ekspansjon i landets bjørnebestand.
2. Norske bjørnestammer har helt usedvanlig lave tettheter.
3. Det foregår en økende forringelse av bjørnens habitat (Elgmork 1977, 1978).

Under slike forhold bør det tas opp til ny vurdering om bjørnen skal ansees som en truet dyreart. Videre bør nåværende forvaltningsordning fortsette med totalfredning over hele landet. I den nåværende

situasjon bør det ikke eksperimenteres med innsnevring av bjørnens leveområder ved opprettelse av såkalte sikringsområder eller ved å myke opp totalfredningen. Adgang til å gi fellingstillatelser bør strammes inn. Kanskje med unntak av visse grensestammer i nord, er de aller fleste norske bjørnebestander sårbare for ytterligere uttynning. De er fra før verdens tynneste bjørnestammer, noe alle parter er enige om. All forvaltningsfilosofi tilsier derfor at jakt på slike stammer må begrenses til et absolutt minimum.

LITTERATUR

- Elgmork, K. 1984. Bjørn i Hordaland. *Fauna* 37, 96—104.
- Elgmork, K. 1986. Bjørn i Telemark. *Fauna* 39, 41—46.
- Elgmork, K. 1977. Bjørn og menneske i Vassfartraktene 1949—73. *Nauaren* 101, 277—285.
- Elgmork, K. 1978. Human impact on a brown bear population. (*Ursus arctos* L.) *Biological conservation* 13, 81—103.
- Elgmork, K., Brekke, R., Selboe, R., Unander, S. 1978: Post-hibernation activity and habitat selection in a small remnant brown bear population (*Ursus arctos* L.) in southern Norway. *Viltrevy* 10 (5): 113—144.
- Kolstad, M., Kvam, T., Mysterud, I., Sørensen, O.J. & Wikan, S. 1984. Bjørnen (*Ursus arctos* L.) i Norge. Utbredelse og bestand 1978—1982. *Vilt rapport* 31, 1—68.
- Kolstad, M., Kvam, T., Mysterud, I., Sørensen, O.J. & Wikan, S. 1985 a. Bjørnen i Norge. *Forskningssnytt* 30, 5—11.
- Kolstad, M., Kvam, T., Mysterud, I., Sørensen, O.J. & Wikan, S. 1985 b. Flere levedyktige bjørnestammer i Norge. *Norsk Natur* 21, 83—86.
- Kolstad, M., Kvam, T., Mysterud, I., Sørensen, O.J. & Wikan, S. 1986. Status of the Brown Bear in Norway: Distribution and Population 1978—82. *Biol. Conserv.* 38, 79—99.
- Kvam, T., Sørensen, O.J., Kolstad, M., Mysterud, I. & Wikan, S. 1984. Bjørn i Norge 1978—1982. Liste over meldinger. *Roviltprosjektet DVF: Arbeidsrapport* 16, 1—60.
- Mysterud, I. & Kolstad, M. 1986. Bjørnen i Norge. I. Bestand og bevaring. II. Forvaltning og planlegging. *Fauna* 39, 143—159 og 160—172.
- Swahn, S. 1976. Bjørnförekomst i Jämtlands län år 1975. *Jakten i Jämtland och Härjedalen* 1976, 9—14.

Fra FAUNA nr. 3
1987 (40. årgang)

Litteratur

«ROP ALDRI ULV»

Under tittelen "NEVER CRY WOLF" utga i 1963 den canadiske ulveforskeren Farley Mowat en bok som på mange måter har blitt avgjørende for rovdyrdebatten i Nord-Amerika. Boken, som også har blitt filmatisert av Walt Disney, er ingen vitenskapelig bok og gir seg heller ikke ut for det. Den baserer seg imidlertid på imponerende feltstudier utført av forfatteren, som er fagzoolog.

Som et apropos til den pågående debatt omkring russisk ulveliteratur kan det nevnes at Mowats bok også har blitt oversatt til russisk. Det kan være illustrerende at tittelen hos broderfolket i øst ble "Ulver, vær så snill å ikke gråt". Uten å komme med noen biologiske betraktninger om ulvers evne til å gråte, kan jeg i hvertfall konstatere at de ville ha god grunn til å gjøre det, standarden på russisk ulveforskning tatt i betraktning.

Farley Mowat beskriver i sin bok sitt liv som ulveforsker for det canadiske Wildlife Service. Hans konklusjoner er krystallklare og greie: Ulven representerer på ingen måte en trussel verken for mennesker eller vilt. Ikke så å forstå at han mener at canadiske ulver har blitt vegetarianere, men han viser at de ikke er noen trussel mot bestanden av bl. a. caribou.

Mowat har maktet å popularisere ulveforskning som ingen andre. På mange måter har han her maktet det samme som Thor Heyerdahl og Costeaou her på sine fagfelt. Han kombinerer humor og vitenskap på en fornøylig måte, og det er neppe mulig å lese boken uten å være til betydelig sjenanse for omgivelsene. Ikke minst er hans beskrivelse av "Homo bureaucratism" imponerende. Hans studier av dette fenomenet burde uten tvil gjentas i våre egne byråkratiske organer. Han avslører hvordan politisk press kan få faglige organer til å komme frem til de ønskede konklusjoner. Utgangspunktet for Mowats forskning var netopp at Wildlife Service ønsket å bevise at ulven representerte en trussel mot bestanden av caribou. Konklusjonene tatt i betraktning, er det neppe noen overraskelse at hans karriere som offentlig ansatt ble kort.

Mowats forskning ble utført i de treløse, nordlige deler av Canada. Der oppholdt han seg i en vinter og to somre , delvis alene og delvis sammen med lokale eskimoer.

Fra myndighetenes side ble han korrekt utstyrt etter standardiserte lister for feltforskere, med alt nødvendig utstyr så som syv økser, 40 liter 96% sprit og 12 ruller standardisert, statlig toalettpapir. For en lite humoristisk person som meg, er det på ingen måte mulig å formidle forfatterens fornøyelige beskrivelse av alt det fantastiske utstyr som er nødvendig for å drive feltforskning.

Viktigst er likevel ulvestudiene og ikke minst den kunnskap han formidler fra urbefolkningen: "The caribou feeds the wolf, but it is the wolf who keeps the caribou strong. We know that if it were not for the wolf there would soon be no caribou at all, for they would die as weakness spread among them". Det er kunnskap fra hans eskimoiske venn Otek som formidles her. Både nyere vitenskapelig forskning og Mowats forskning bekrefter det generasjoner av eskimoer og indianere har visst.

Nå er det ikke min mening å gjenta for mye av Mowats bok, men jeg vil gjerne oppfordre til at andre leser den og ikke minst til at det tas et initiativ til at boken blir oversatt til norsk. Boken har stor publikumsappell og burde kunne bli et verdifullt og humoristisk bidrag i vår egen ulvedebatt.

Boken er utgitt på engelsk av forlagene Outdoor Life Book Club, Little Brown og Bantam Books.

Hans-Jørgen Wallin Weihe

Redaksjonens anmerkning:

I 1986 kom boken ut på norsk i en forkortet versjon i serien Det Bestes Bøker: Mowat, F. 1986. Ulve-sommer. Det Beste A/S. ISBN 82-7010-185-0. 77 sider.

Walt Disneys film kan leies på video, tittel: "Never Cry Wolf".

DEBATT

SKADEERSTATNING BØR AVLØSES AV EN RISIKOTILLEGGSDORDNING.

av Hans Dransfeld.

Situasjonsbeskrivelse.

Rovdyrdiskusjonen styres i høy grad av økonomiske interesser via skadeerstatningsordningen. Et vell av skademeldinger står i skarp kontrast til rovdvirenes prekære situasjon.

Problemet.

Skadeerstatningsordningen fokuserer på skader som et negativt trekk og opprettholder oppfatningen av rovdyr som en økonomisk belastning. Ordningen legitimerer avskytning også i tvilsomme tilfeller, og ordningen stimulerer ikke til utvikling av myke defensivtiltak.

Et annerledes prinsipp - belønn ønsket adferd!

Jeg ønsker at det fortsatt skal bo folk i "utkantene", jeg ønsker at de kan drive der med primærnæring samtidig som de tolererer og respekterer våre rovdyr. Jeg erkjenner at dette er en konflikt og en belastning. For å fremme ønsket adferd i en konfliktsituasjon - rovdyr gjør skade - utstedes en belønning.

Risikotillegg.

Risikotillegg for å drive utsatt næring utbetales til næringsdrivende som fast, årlig tillegg dersom den næringsdrivende selv kan påvise at slik risiko eksisterer. Bevisene rangeres i ønsket rekkefølge - enslig dyr, hunddyr med unger, rovfugl med reir etc. etc. Beviset bør fornyes hvert år. Miljøvernavdelingene fungerer som "revisorinstans" for fremlagte bevis.

Effekt.

Ordningen fokuserer på bestandsstørrelse og fremlegging av viktige data på den, t.eks. yngling. Eventuelt manglende yngling trekkes frem i bevissheten. Næringsdrivende som beskytter "sine" rovdyr kan regne med fast årlig inntekt på det. Tiltak for å avverge skade fører ikke til tap av denne inntekt, heller til økt evne til å tåle enda flere rovdyr og derved mulighet til enda større inntekt. Rovdyr forvandles fra skadedyr til inntektskilde i utkantene. Det utbetalte risikotillegget kan utbetales som kollektiv forsikringsordning ved skader, eller kan investeres i myke defensivtiltak. Sistnevnte vil være klart mere lønnsomt for den næringsdrivende.

Forslaget skal ikke utbroderes videre her og nå, men om vi mener noe med at "Norge bør ha råd til sine rovdyr" tror jeg vi må komme inn på en liknende ordning, basert på positiv tenkning og velvilje overfor både rovdyr og folk i utsatte distrikter.

Mysterud tror på julenissen

Jeg har lenge fulgt ulvedebatten på sidelinjen. Jeg har ikke hatt lyst til å kommentere mange av de usaklige påstandene verken fra motstandere eller forkjempere. Motstandernes hellige ku ser ut til å være Ivar Mysterud. Han er også mesteren som greier å komme med de mest usaklige utspill.

Flere gangen har jeg hatt lyst til å svare deg, Ivar, men dine utspill har vært så banale, tåpelige og med total mangel på kunskaper at du aldri har fortjent noe svar. Det minner mest om utspill som må komme fra en person totalt blottet for hjerneceller. Med all respekt for deg, så vet jeg at du ennå har noen.

Når du har «angitt» norske forskere og forkjempere av ulv til Sovjet-ambassaden, går du langt over mine grenser.

— Som biolog og kollega av sovjetiske rovdryrforskere ønsker jeg å ta klar avstand fra den kritikken som her framføres mot russisk biologisk forskning, sier du, Ivar Mysterud, i et brev til Sovjet-Unionens ambassadør.

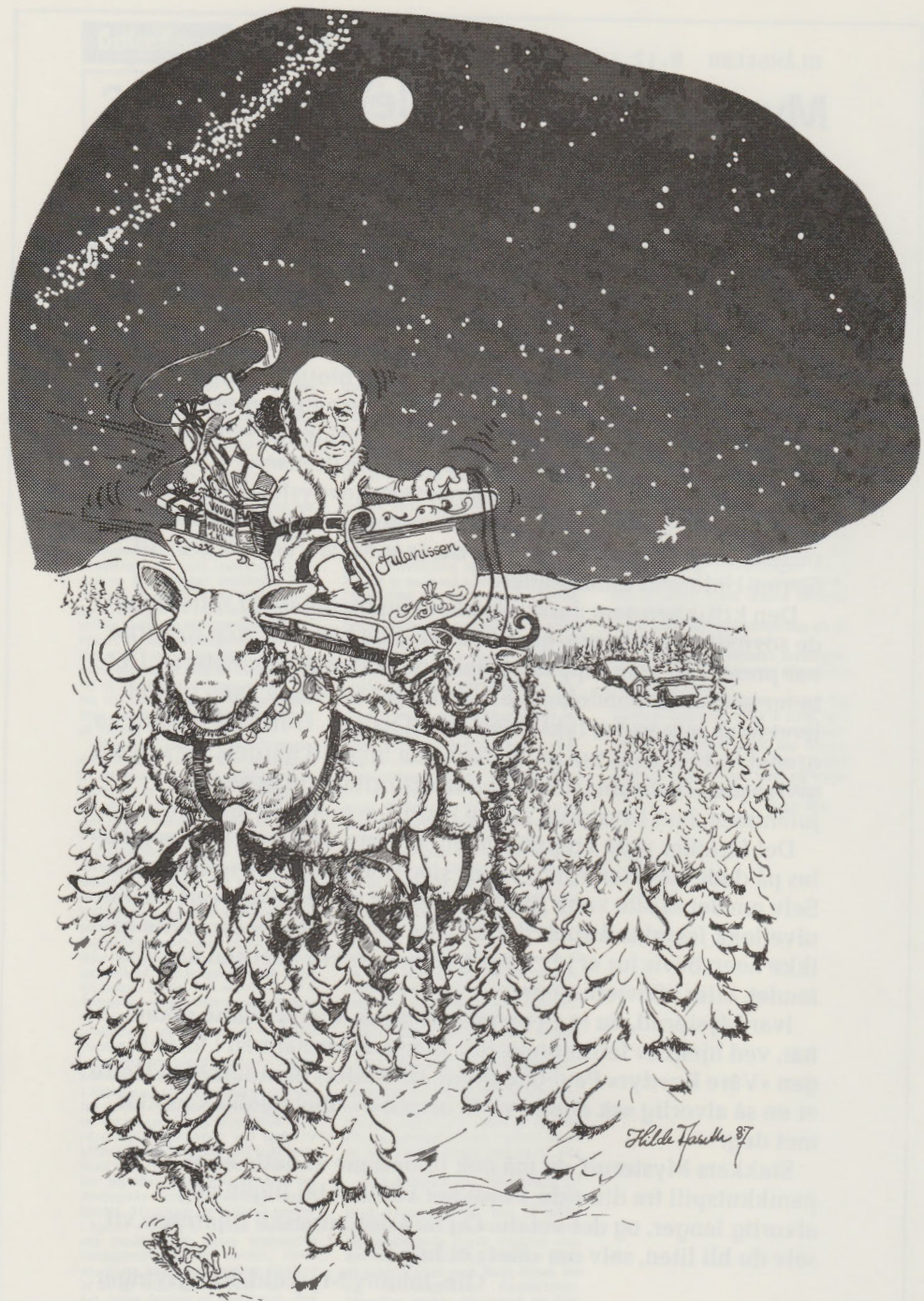
Den kritikken som norske forskere og biologer har rettet mot de sovjetiske forskerne, går ut på utrolige historier som russerne har presentert i sin rapport, uten at de kunne dokumenteres. Det heter bl.a. at en bondekone ble andrepet av en ulv, men reddet livet fordi hun bar et tykt skjerf rundt halsen. Hun skal til slutt ha grepet fast i ulvens tunge og dratt den hjem til gården, for siden å avlive den. Den som tror på denne historien, tror også på julenissen. Ivar Mysterud slukte historien med god appetitt.

Det fortelles også i rapporten om ei historie om ulver som gikk løs på døde soldater etter et stort slag under annen verdenskrig. Selv om det skulle være tilfelle, så er det vel ikke noe rart om en ulveflokk forsøkte å spise døde menneskeskrotter. Men dette er ikke noen bevis for at ulv angriper mennesker hverken her i landet, eller i Sovjetunionen.

Ivar Mysterud, du er til og med så frekk at du i denne saken har, ved hjelp av feilinformasjon, hengt ut formannen i foreningen «Våre Rovdyr» Paul Granberg, til landets myndigheter. Dette er en så alvorlig sak at den vil få utspill av ubehagelig karakter mot deg.

Stakkars Mysterud, du må nok innrømme at dette er et panikkutspill fra din side. Fordi her i landet tar ingen deg alvorlig lenger, og det vet du. Og mot den russiske «bjørnen» vil selv du bli liten, selv om «åtet» er bra.

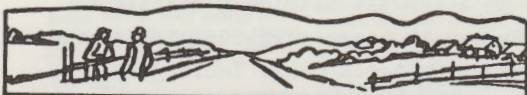
Ole-Johnny Myrvold, Kongsvinger.

1987 ble et omfattende rovdyrår. Ikke i den forstand at våre truede arter opptrådte i unormalt stort antall - bestandssituasjonene ser heller ut til å gå i negativ retning - men det er lenge siden vi har hatt et år med så mange rovdyroppslag i pressen. Ikke minst har debattsidene vært fylt med mange innlegg i tilknytning til disse pattedyrene. Ulven har i denne sammenheng også i år stått i fokus, og bidragene har vært mange. Vi har bedt et av våre medlemmer med et stort klipparkiv, Ivan Tysterud, om å sende oss et lite selektivt utvalg fra debattspaltene. Flere av våre medlemmer har nemlig i 1987 gjort en god jobb, og har vært med på å henge bjølla på katten. Gjennom flere innlegg har det vært mulig å røke ut visse sentrale rovdyrmotstandere, som via dekkoperasjoner ønsker seg økt innflytelse i forvaltningen. Og resultatet følger på de neste sidene. Mye av dette burde være interessant julelesning for de fleste, og redaksjonen vil med disse sider få ønske alle sine medlemmer en riktig god julehelig og et framgangsrikt nytt rovdyrår.

Red.

DET LOKALE HJØRNE

Spørsmål til ledelsen for biologisk institutt ved universitetet i Oslo

Som kjent har Direktoratet for naturforvaltning ute til høring et forslag til landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge. De personer som har utarbeidet planen har underskrevet med navn, og det er opplyst hvilken etat de hører hjemme i — selv om deres mandat har vært uavhengig.

Samtidig har Landbrukets Utmarkskontor sendt ut en alternativ plan, hvor det i innledningen heter at «utredningsarbeidet er utført av Landbrukets Utmarkskontor og Biologisk Institutt, Universitetet i Oslo».

Det er ikke opplyst med hvilke personer og i hvilken utstrekning Biologisk Institutt har medvirket.

I et stort oppslag i Bondebladet 23/9-1986, uttaler viltkonsulent

Morten Kolstad ved Landbrukets Utmarkskontor følgende. Sitat: «En trygghet ligger i at det faglige grunnlaget for planen betraktes som uheldig i og med at Biologisk Institutt ved Universitetet i Oslo har gått god for planen.» Sitat slutt.

Vi må forutsette at den planlegging som nå finner sted, vil bli avgjørende for disse arters fremtid i norsk fauna.

Etter vår mening bygger Utmarkskontorets plan på et så spinkelt grunnlag at den vil sette artenes videre forekomst i vår fauna i alvorlig fare. Det kan ellers hevdes at planen på flere måter strider mot intensjonene i vår Viltlov av 1981, og mot Bernkonvensjonen.

Med denne bakgrunnen er vi interessert i å få konkretisert i hvilken grad Universitetets Biologiske Institutt — som institusjon — tør gå god for denne planlegging.

For Foreningen Våre Rovdyr
Paul Granberg,
formann

Landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge.

Foreningen våre rovdyr v/Paul Granberg har spurt om den alternative landsplan utsendt av Landbrukets Utmarkskontor og Biologisk institutt er behandlet som institutt-sak. Svaret er nei. I en noe annen form så bestyrer ved Biologisk institutt et utkast til denne plan. Avd. bestyrer ved Zoologisk avdeling så aldri denne plan før den ble offentliggjort.

Ved Zoologisk avdeling er det Ivar Mysterud som har utarbeidet denne plan. Han er således den eneste som skal stå til ansvar for rapportens innhold. Jeg vil dog gjøre oppmerksom på at det ikke er uvanlig — og helt ut akseptert — at universitetsansatte på denne måten går ut og deltar i den offentlige debatt, dog uten at institusjonen står til ansvar for deres holdninger i enhver detalj.

Nils Chr. Stenseth
professor i biologi
avd.best. for Zoologisk avd.
ved Biologisk institutt

MANDAG 29. 12. 1986

Østlendingen

Rovdyrplan forsøkt miskreditert

Foreningen Våre Rovdyr liker ikke at Landbrukets utmarkskontor tar Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, til inntekt for sin alternative forvaltningsplan for rovdyr. I et brev til instituttet vil foreningen vite

NJON LAURITZEN

Foreningen Våre Rovdyr gikk ikke direkte til Biologisk institutt med sin henvendelse. I stedet laget foreningen et avisinnlegg, beregnet på en rekke større aviser. I dette innlegget avvises Landbrukets utmarkskontors plan. Det hevdes at den vil sette rovdyrartenes forekomst i norsk fauna i alvorlig fare, at den strir

mot intensjonene i Viltloven og at den er i strid med Bernkonvensjonen.

— Med denne bakgrunnen er vi interessert i å få konkretisert i hvilken grad Universitetets biologiske institutt — som institusjon — tør gå god for denne planlegging, heter det i innlegget, som ble sendt med kopi til instituttet.

Instituttet har tatt seg bryderiet med å svare Våre Rovdyr di-

hvordan dette henger sammen. Instituttet har svart at dets amanuensis Ivar Mysterud har hjulpet til med å lage planen, og at han har instituttets fulle tillit.

rekte. I dette svaret heter det blant annet:

— Amanuensis Ivar Mysterud har i samarbeid med Landbrukets utmarkskontor deltatt i utarbeidelsen av den alternative rovdyrplanen. Amanuensis Mysterud er den forsker ved instituttet som arbeider med rovdyrforvaltning foruten professor Kåre Elgmork. Mysterud besitter betydelig kompetanse på området.

Mysterud er universitetsforsker og ubildet i den forstand at han av instituttledelsen kan forses på og arbeide med de problemstillinger han finner faglig interessante. Biologisk institutt har godkjent planen i den forstand at vi gårdog for at planen er utarbeidet av en av instituttets lærere med betydelig kompetanse innen området.

Det alternative forslag til landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge

Som kjent har Direktoratet for Naturforvaltning uttalt til høring et forslag til forvaltningsplan for bjørn, jerv og ulv. I juni 1986 sendte Landbrukets Utmarkskontor ut en alternativ landsplan, hvor det er opplyst at utredningsarbeidet er utført av Landbrukets Utmarkskontor og Biologisk Institutt ved Universitetet i Oslo. I bondebladet den 23.12.1986 uttaler Morten Kolstad ved utmarkskontoret følgende; sitat: «En trygghet ligger i at det faglige grunnlaget for planen betraktes som «uhildet» i og med at Biologisk Institutt ved Universitetet i Oslo har gått god for planen». Sitat slutt.

De tre har fått foreningen Vår Rovdyr til å stille biologisk Institutt spørsmål om i hvilken grad instituttet - som institusjon - tør gå god for planen. Til dette svarer professor Nils Chr. Stenseth, avdelingsbestyrer for Zoologisk avdeling ved Biologisk Institutt, at instituttet ikke har behandlet planen, og at han som avdelingsbestyrer aldri så denne før den ble offentliggjort. Svaret er bl.a. gjengitt i Østlendingen den 29.12.1986, og her opplyser Stenseth videre; sitat: «Ved Zoologisk avdeling er det Ivar Mysterud som har utarbeidet denne plan. Han er således den eneste som skal stå ansvarlig for rapportens innhold». Sitat slutt.

Det er i denne forbindelse lettere å forstå Mysteruds rosende omtale av utmarkskontorets alternative plan i Østlendingen den 17.10.1986. Her kommenterer han forslaget til landsplanen utarbeidet av Direktoratet for Naturforvaltning, og uttaler; sitat: «Jeg er helt ut enig med Landbrukets Utmarkskontor om at de foreslåtte sikringsområdene blir altfor små for å kunne sikre levedyktige stammer innenfor dem». Sitat slutt. Ivar Mysterud er med andre ord helt enig med seg selv!

På denne bakgrunn kan det være på sin plass å se litt på Morten Kolstads tidligere utsagn, hva angår forvaltningen av store rovdyr i Norge. I februar/mars 1986 hadde viltbiolog Morten Kolstad ved Landbrukets Utmarkskontor, en lengre artikkel i flere av landets aviser under overskriften «Landbruk, rovdyr og erstatningsordninger», og med undertittelen «Rovdyrentusiaster sprer mistillit i forvaltningen». Her skriver Kolstad; sitat: «Forvaltningen av utmark her i landet er blant annet avhengig av samarbeid og tillit mellom landbruket og naturverninteressene. Den tilspissing som vi i dag ser i rovdyrdebatten kan endre situasjonen, og resultatet kan bli at det samarbeid som nå er etablert i forvaltningen går i oppløsning. En ytterligere polarisering mellom partene i debatten kan på sikt svekke mulighetene til å gjøre noe for de store rovdyrene i Norge». Sitat slutt.

I Aftenposten den 25.3.1986 tar Hans J. Engan artikkelen opp til kritisk vurdering, og skriver bl.a.; sitat: «Artikkelen inneholder lite av viltbiologi, men desto mer av tanker som vi har hørt fra bøndernes interesseorganisasjoner i svært mange år. Landbrukets Utmarkskontor og Norges Bondelag må ha et ganske stort behov for å gjemme seg bak

andre yrkesgrupper når de skyver en «viltbiologi» foran seg i slik sammenheng». Sitat slutt.

I Østlendingen den 2.4.1986 skriver Paul Granberg i et tilsvart til Kolstads artikkel; sitat: «Den største trussel mot rovdyrenes være i norsk natur, er neppe «rovdyrentusiaster og naturvernere». En langt alvorligere fare for fremtidig forvaltning, kan vi lett få i personer som med påttatt autoritet via høye titler, og ut fra stillinger og forskningsmidler fra private næringsorganisasjoner, kan forske og opptrø med tilskilt ensidighet». Sitat slutt.

Man må i sannhet si at Morten Kolstads streben etter å skape tillit og samarbeid kommer i et underlig lys. Først kritiserer han «naturvernere» og «rovdyrentusiaster» for å spre mistillit i forvaltningen. Deretter imøtegår han vårt offentlige viltforvaltningsorgan med en alternativ planlegging, som er så dårlig underbygd at han ikke finner sin «viltbiologi»-tittel tilstrekkelig som kvalitetsstempel, men må bruke Universitetet i Oslo som skalkeskjull. Videre er det å bemerke at «viltbiologen» Morten Kolstad i en artikkel i Norsk Jakt (nr. 6 - 1986), er blitt til viltkonsulent ved Landbrukets Utmarkskontor, utdannet ved Norges landbrukshøgskole med eksamen i skogskjøtsel/naturforvaltning!

Jo, sannelig - Landbrukets Utmarkskontor med «viltbiologen» Morten Kolstad i spissen trenger både «tillit» og godtroenhet fra både naturvernet og viltforvaltningen, om det skal nå fram med sine planer for rovdyrene. At utmarkskontorets og Mysteruds plan går ut på at vi skal ha like tynne rovdyrbestander som i dag, men i et betydelig innskrenket område og med økt avskyting, sier vel egentlig alt!

Viggo Ree, Oslo.

Østlendingen

ONSDAG 4. FEBRUAR 1987

Ulvens talsmenn i verdens naturfond

Universitetslektor Ivar Mysterud har sammen med Landbrukets Utmarkskontor lagt fram et alternativt forslag til landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge. Denne planen gir ikke rom for at ulven skal kunne klare å opprettholde levedyktige (reproduserende) stammer i vårt land. Forslaget baserer seg på at kun spredte individer av arten skal få lov til å vandre inn fra våre naboland (visittulv). Mysteruds og utmarkskontorets plan er derfor vel mottatt i både bøndernes interesseorganisasjoner og blant rovdyrmostandere over hele landet. At en slik alternativt

planlegging, vil være i strid med både norsk lov og internasjonale forpliktelser, ser ikke ut til å bekymre forslagsstillerne det minste.

At Landbrukets Utmarkskontor ønsker å bli kvitt ulven i Norge er ikke overraskende. Gjennom en rekke intervjuer og reportasjer i massemedia de siste årene har det heller ikke vært vanskelig å registrere Ivar Mysteruds holdninger til disse sporsmål. Enhver har selvsagt full anledning til å arbeide mot denne arten innenfor rammen av demokratietts spilleregler. Et av de mest interessante momenter i tilknytning til Mysteruds engasjement mot ulv er imidlertid hans posisjon i organisasjoner som arbeider for dette dyret.

Siden 1984 har Ivar Mysterud sitet som representant for Norsk Zoologisk Forening (NZF) i Verdens Villmarksfonds representantskap. Fra 1.1.1987 heter for øvrig sistnevnte organisasjon Verdens Natur-

fond (tilsluttet WWF-World Wide Fund For Nature, tidligere World Wildlife Fund). Dette representantskapet forutsettes gjennom sine medlemmer å engasjere seg i fremme av stiftelsens mål, og WWF/Norges omfattende arbeid for å sikre ulven i norsk natur er vel kjent langt utenfor landets grenser. Et av NZFs formål er å verne om Norges dyreverden, ulven inkludert. Det burde nå være på tide at NZF sørger for å erstatte sin tillitsmann i WWFs representantskap med en person som kan framvise holdninger og standpunkter i samsvar med foreningens og fondets formål!

Rovdyrmostanden skjer altså på de forskjelligste måter. Uttrykket «Ulv i færeløer» har jeg aldri hatt etifellig sans for, men i dette tilfellet passer det egentlig temmelig bra!

T. Hagen

Det alternative forslag til landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge

Viggo Ree har i Østlendingen 13. januar 1987 et langt innlegg under denne overskriften som nok fanger manges oppmerksomhet. Rovdyrforvaltning står i fokus akkurat i disse dager.

Etter å ha lest mer enn overskriften, ble vi både forbauset og skuffet. Innlegget var et eneste sammensurium av spissformuleringer og løsrivne sitater som stort sett går på en ting: Å mistenkeliggjøre redeligheten i det arbeid vi har utført i rovdyrforvaltningen. Mange vil spørre hva dette egentlig gjelder. Selve saken blir nemlig bare såvidt berørt i en inntensigende setning helt til slutt i innlegget.

La oss klargjøre følgende:

Ivar Mysterud er ansatt som amanuensis ved Biologisk institutt, Universitetet i Oslo. Han er således tilknyttet grunnforskningen. Morten Kolstad er viltkonsulent ved Landbrukets Utmarkskontor og har hatt ansvaret for dette kontorets utredning om rovdyrforvaltningen. Både Mysterud og Kolstad har tidligere vært knyttet til Rovviltprosjektet, Direktoratet for naturforvaltning. Landbrukets Utmarkskontor har under utredningen hatt en gruppe personer i gang for å utarbeide alternative forslag til den framlagte rovdyrplan. I denne sammenheng ble Mysterud forespurt om å komme med til gruppen som fagbiolog. Vi vil også oppklare en misforståelse om det første forslag som ble utarbeidet av en uavhengig prosjektgruppe, og som nå er ute på høring. Forslaget er ikke Direktoratet for naturforvaltning sin plan, men en plan lagt fram av en uavhengig plangruppe. Ledelsen ved Direktoratet for naturforvaltning har også ved flere anledninger uttrykt et ønske om at debatten om rovdyrforvaltningen blir så bred som mulig. Rovdyr er et vanskelig tema, både næringsmessig og naturvernmessig. Det var derfor bare naturlig at landbruksorganisasjonene ønsket å utrede egne forslag.

Etter at Landbrukets utrednings-

gruppe hadde sluttført sitt planutkast ble det forelagt bestyrer ved Biologisk institutt, Stein Nilsen, til uttalelse. Han gjennomgikk planen, og hadde ingen formelle innvendinger. Planutkastet ble så trykket og distribuert i landbrukets organisasjoner på vanlig måte som alternative forslag. At planen også er blitt mottatt med stor interesse utenfor landbrukets organer, er noe vi vanskelig kan lastes for.

Selv om Viggo Ree skulle mene noe annet, er altså planforslaget fra landbruket et resultat av et gruppearbeid, og hverken «Kolstad eller Mysterud sin plan».

Det er ingen skarp iakttagelse at Ivar Mysterud og Morten Kolstad har vært med i denne arbeidsgruppen. Det fremgår tydelig for alle som leser de faglige vedlegg som gikk ut sammen med planutkastet. Det faglige fundament som mye av planen bygger på, er dessuten allerede publisert i faglige tidsskrifter. (Interesserte henvendes blant annet til to artikler i tidsskriftet Fauna nr. 4, 1986.)

En del av det faglige grunnlag ble også presentert på en internasjonal konferanse i Jugoslavia i 1986. Foredraget er nå til trykking i tidsskriftet Biological Conservation (England). Mange internasjonale eksperter i bevaringsbiologi har lest manuskriptene og uttrykt stor interesse for de prinsipper vi bygger på. Blant annet har lederen for en amerikansk forskningsgruppe som skal utarbeide en forvaltningsplan for grizzlybjørn i USA tatt kontakt og bedt om å få sitere fra artiklene endog før de er trykket. Vedkommende uttalte blant annet at en tilsvarende plan som den Landbrukets Utmarkskontor har presentert som et nordisk alternativ (samarbeid Norge, Sverige og Finland) vil bli forsøkt utarbeidet for grenseområdene USA—Canada. Alle de internasjonale forskere vi har vært i kontakt med har ensidig uttalt seg positivt! Vi vil naturligvis ikke dermed frata Viggo Ree retten til å uttale seg negativt, men vi tar ikke hans kritikk særlig tungt. Han kan umulig ha lest de alternative planutkastene særlig nøye, eller satt seg inn i det aktuelle bakgrunnsstoffet.

Foreningen Våre Rovdyr har også vært interessert i hvem det er som har arbeidet med de alternative planene ved Biologisk institutt, og sendte i brev av 26. november 1986 en forespørsel om dette til instituttet. Vi gjengir her noe av bestyrer Stein Nilsens svar:

«Amanuensis Ivar Mysterud har i samarbeid med Landbrukets Utmarkskontor deltatt i utarbeidelsen av den alternative rovdyrplanen. Mysterud er universitetsforsker og utbildet i den forstand at han av instituttledelsen kan forske på og arbeide med de problemstillinger han finner faglig interessante.

Biologisk institutt har godkjent planen i den forstand at vi går god for at planen er utarbeidet av en av instituttets lærere med betydelig kompetanse innen området.» Da det bare er en person som er bestyrer ved Biologisk institutt, skulle Mysteruds institutttilknytning og rolle i planarbeidet være grei. Hvilke andre personer som foreningen har fått til å uttale seg om dette er saken uinteressant.

Det står naturligvis enhver fritt å lage utkast til forvaltningsplaner og argumentere både faglig og politisk for dem. Dersom Viggo Ree ikke er fornøyd med de eksisterende planutkastene, får han utvikle sin egen superplan. Det er en faglig og konstruktiv debatt om rovdynene som bedrer kvaliteten på forvaltningen og ikke ensidige personangrep! Det er vanligvis når man slipper opp for faglige eller konstruktive argumenter at man tyr til spissformuleringer, løsrivne sitater og personangrep.

Vi har forlenget oppfattet at naturvern-forkjemperen Viggo Ree er blant tigerens og ulvens beste venner, og vi tviler ikke på at hans miljøengasjement er ekte. Men vi tviler sterkt på om han i norske lokalsamfunn verver særlig mange nye rovdryverner med sin argumentasjon. Viggo Ree bør innse at han i rovdryrspørsmålet ikke argumenterer hverken mot forurensende industri eller andre kommersielle miljø-kriminelle, men mot levende lokalsamfunn basert på tradisjonell primærnæringsom i seg selv er økologisk og miljøpolitisk attraktive. Enkelte norske rovdryrentusiaster synes helt å ha glemt det!

Ivar Mysterud og
Morten Kolstad.

Østlendingen

TORS DAG 5. FEBRUAR 1987

T. Hagens bekymring for visittulver og ulver i fåreklær

T. Hagen har i Østlendingen 4. februar 1987 et innlegg under overskriften «Ulvens talsmann i verdens naturfond». Han kommer her dels med en rekke utsagn og påstander om det alternative forslag til landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge som er direkte feil, dels med et personangrep på undertegnede.

Da Morten Kolstad og undertegnede har redegjort i Østlendingen 5. februar om de alternative planforslag, forarbeidet av Landbrukets utmarkskontor, burde det være nødvendig her. Dersom T. Hagen mener å kunne påvise «at et slikt alternativ vil være i strid med både norsk lov og internasjonale forpliktelser», får han presisere nærmere hva han snakker om.

Det er derimot riktig som T. Hagen sier at undertegnede sitter i representantskapet i Verdens naturfond (WWF). Det er også riktig at det er Norsk Zoologisk Forening som har valgt meg inn som medlem. Da NZF fritt velger sine representanter, er det neppe noe T. Hagen, dersom han ikke selv er medlem, behøver å hjelpe NZF med.

T. Hagen presiserer overhodet ikke sitt eget syn på ulvepolitikken eller legger opp til en konstruktiv meningsutveksling, men kommer som nevnt med et personangrep. Dette begynner å bli litt av et varemerke for enkelte ulve-entusiastenes debattform. Ulveforvaltning i dag er politikk, og T. Hagen bør heller bruke tiden til å lære oss mer om hvordan problemene omkring ulven kan og bør løses. Det er ikke lenger særlig originalt å hyle «ja til ulv» uten å artikulere sine meninger mer presist og foreta en analyse av de utsagn man markedsfører.

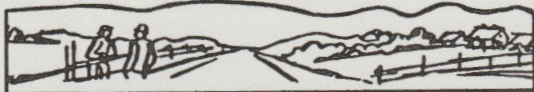
Et av ulveforvaltningens mest sentrale problemer er dette dyrets store arealkrav. Det er i dag internasjonalt erkjent at nesten alle reservater og nasjonalparker er alt for små til å beskytte det biologiske mangfold de

egentlig var tiltenkt å gjøre. Dette har rettet søkelyset inn på de gjenværende arealer, dvs. flerbruksområdene utenfor reservater og parker. Hvordan vi stiller disse arealene vil bli helt avgjørende for hvordan det norske naturlandskapet og faunaen skal utvikle seg i fremtiden. Løsningen på disse vanskelige problemer er ikke økt polarisering innenfor en politisk konflikt hvor naturvernet tradisjonelt har dårlige odds, men økt samarbeid med ansvarlige organisasjoner og personer som er, forvalter eller har lovlig baksrett i norsk utmark, for om mulig å finne konstruktive løsninger. Dessverre har det vært en liten kjerne av personer tilknyttet i deler av klassisk norsk naturvern, som har manøvrert så lite politisk smidig at naturvernets tilslutning i Norge er blitt uforholdsmessig sterkt redusert.

Før T. Hagen gir seg til å fortelle Østlendingens lesere mer om hva jeg mener og ikke mener i ulvepolitikken, skal jeg selv få presisere følgende: Jeg sier ja til ulv på prinsipielt etisk-filosofisk og naturvernmessig grunnlag. Noe annet utgangspunkt er lite aktuelt slik ulvens tilhørighet i faunaen er hjemlet i Viltloven, og etter at Stortinget har ratifisert Bernkonvensjonen. Mitt utgangspunkt er videre «Respekt for ulven» og «Respekt for lokalsamfunnet». Det vil si at den politiske løsning må søkes i samlingen av kompromisser, hvor man tar hensyn til begge sider, men ikke at man nødvendigvis må godta en hvilken som helst praktisk ulvepolitikk. Jeg er imot at det opprettes et sikringsområde med en «levedyktig» ulvestamme i størrelsesorden 50 dyr slik forholdene er i Hedmark i dag. En slik løsning er for enkel og vil få for store konsekvenser. Ikke engang T. Hagen skal kunne overbevise meg om at konsekvensene for saueholdet vil bli bagatellmessige. Dessuten er jeg prinsipielt imot at en etablering skal skje mot lokalbefolkningens vilje, fordi jeg ikke tror dette i det hele tatt er politisk mulig. Saueholderne og det øvrige lokalsamfunnet har middest tatt fått mektelige signaler om hva som skal skje i de eksisterende planforslag.

Det står naturligvis T. Hagen fullstendig fritt å si og mene hva han vil både om ulven, ulvens talsmann og andre naturvern-spørsmål, men en gang vil han forhåpentligvis innse at det er mer enn en måte å arbeide på innenfor norsk naturvern. Han bør i hvert fall slutte med offentlig å dra i tvil redeligheten til naturvernere som har valgt en samarbeidslinje, før han forstår mer av hva det dreier seg om!

Ivar Mysterud.

DET LOKALE HJØRNE

Rovdyr, tillit og samarbeid

I Østlendingen den 5. februar har Ivar Mysterud og Morten Kolstad svart på mitt bidrag i samme avis den 13. januar. Begge innlegg har overskriften «Det alternative forslag til landsplan for forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge».

Jeg er takknemlig for deres svar av flere grunner. For det første har de på en grei måte klargjort hvor de står plantet i rovdryrsspørsmålet. Dessuten har de oppfattet noe av hensikten med mitt innlegg. Mysterud og Kolstad har imidlertid ikke rett når de påstår at jeg mistenkeliggjør redeligheten i det arbeid de har utført i relasjon til visse næringsinteresser. Deres beklagelse med et alternativt rovdryrplanutkast er utvilsomt utarbeidet med de beste hensikter ut fra landbrukets premisser. Det jeg har gjort er å sette et spørsmålstegn ved hvorvidt denne innsats er så redelig for rovdryrenes sak!

Mysterud og Kolstad betegner mitt innlegg som et sammensurium av spissformuleringer og løserveie sitater. At et avisinnlegg kan oppfattes på de forskjellige måter er ikke noe nytt. Poenget er at det er en rød tråd gjennom hele mitt innsat. Hovedsaken dreier seg om tillit og samarbeid i rovviltforvaltningen — eller mangel på sådant, og som leserne sikkert la merke til har Mysterud og Kolstad ikke berørt et eneste av disse punkter i mitt innlegg. Dette er en klar avsporing av debatten og virker slett ikke tillitsskapende. Hvis Mysterud og Kolstad ikke lenger er enige i sine uttalelser, er det full anledning til å demtere disse. Grovt oppsummert er Mysterud og Kolstads svar to tredjedeler selvsagt og en tredjedel furting.

La meg klargjøre følgende: Jeg er hverken viltbiolog eller saueforsker. I likhet med en rekke andre personer fra de forskjellige yrkesgrupper sitter jeg på gjerdet og følger med i hva våre fagfolk presterer ved hjelp av offentlige midler. Selv om mitt levebrot er å finne innen billedkunsten, har jeg relativt god kontakt med det zoologiske forskningsmiljøet her i landet. Mysterud og Kolstad nevner i kjente ordelag at mange har uttalt seg positivt om deres alternative landsplanforslag for rovdryr. Dette er vel og bra, men jeg kan forsikre at det er langt fra alle som har trykket deres forslag til sine bryst. Det er for øvrig først etter en tid at et slikt arbeid eventuelt vil vise om det blir stående som noen faglig milepæl.

Utmarkskontorets utredning for våre rovdryr er en 18 siders trykksak, hvorav fem sider dreier seg om det forslaget som er blitt kalt det alternative landsplanforslaget. Til sammenligning kan opplyses at landsplanforslaget trykket i Direktoratet for Naturforvaltnings viltrapportserie er på om lag 200 sider. I Landbrukets Utmarkskontors utredning er det for øvrig ikke oppgitt et eneste navn på de personer som har vært med i dette gruppearbeidet. Hvem er de andre utenom Mysterud og Kolstad?

Det er full enighet om at dagens rovdryrforvaltning har mange mangler, og at mye må gjøres for å bedre forholdene for både husdyrnering og rovdryr. Det er imidlertid viktig å huske på at det er landbruksnæringsens egne ønsker om rovdryrfrie soner som er bakgrunnen for utarbeidelsen av landsplanforslaget utsendt gjennom Direktoratet for Naturforvaltning. Vi vet at dette forslaget har møtt stor motbør, både innen landbruket og på vernesiden. Dette betyr imidlertid ikke automatisk at utmarkskontorets alternative planforslag er fasiten! I mange kretser er denne planen ansett som en langt dårligere løsning med tanke på sikring av levedyktige norske rovdryrstammer. Det ville for øvrig være absurd om enhver som har kritiske bemerkninger til slike planforslag skulle utarbeide sine egne rovdryrplaner, noe Mysterud og Kolstad foreslår i snurte ordelag. Mer om rovdryrforskernes tynnhudete verden i et senere innlegg.

Mysterud og Kolstad skriver at til og med lederen for en amerikansk forskningsgruppe har vist stor interesse for utmarkskontorets alternative planforslag for Norden. Dette er sikkert riktig, men hva med uttalelsene og responsen fra myndighetene i våre naboland? En slik felles nordisk plan er selvsagt avhengig av full støtte fra offisielt hold i de impliserte nasjoner. Er f.eks. reaksjonene i Sverige like positive som de fra den ene forskningslederen i USA? Dette er noe avisens lesere sikkert vil vite mer om.

Utmarkskontorets planforslag gir ikke ulven særlige sjanser i vårt land. Noen streifdyr kan få stikke innom fra våre naboland, men noen reproduserende norsk stamme ønsker ikke Mysterud og Kolstad. Dette er klart i strid med både norsk lov og internasjonale forpliktelser. Hvordan tenker Mysterud og Kolstad å løse disse problemene? Jeg ønsker et klart svar, ikke noe «Tja til ulv»-svar.

Det er trolig langt fram før vi oppnår en tilfredsstillende rovviltforvaltning i Norge. At det er mulig å løse problemene på en akseptabel måte, ser vi i andre land. Bedre erstatningsordninger er et av virkemidlene for å bøte på skadene innen husdyr- og tamfeinæring. Det skorter imidlertid på tilliten når enkelte representanter innen både husdyrhold- og forskermiljøene følger en så ekstrem linje som utryddelse av en dyreart. Det eksisterer imidlertid positive krefter innen f.eks. sauenæring, der man i flere år har samarbeidet seriøst med både viltneppure og forvaltningen for å finne fram til bedre løsninger. Enkelte personer synes ikke å ha oppfattet det!

Til slutt en oppsummering av de to viktigste spørsmålene:

A. Hva mener svenske myndigheter om utmarkskontorets alternative rovviltplanforslag?

B. Utmarkskontorets planer for ulven i Norge er stikk i strid med Viltloven og Bern-konvensjonen. Hvilke konkrete utspill har Mysterud og Kolstad foretatt for å oppnå samsvar mellom sine ideer og norsk lov/internasjonale forpliktelser?

Viggo Ree.

Er det universitetet som forvalter rovdypene?

Foreningen Våre Rovdyr er en ideell organisasjon med formål å bevare truede rovdyp i norsk fauna. Det planarbeid for forvaltning av slike arter som for tiden pågår er derfor sentral i foreningens interesseområde.

Landbrukets Utmarkskontor sendte sist sommer ut et alternativ til det planforslag som Direktoratet for naturforvaltning hadde ute til høring. I motsetning til det offentlige forslag, fremgikk det ikke av Utmarkskontorets planforslag hvilke personer som sto bak utarbeidelsen. I stedet sto det at planen var utarbeidet av Landbrukets Utmarkskontor og Biologisk Institutt ved Universitetet i Oslo.

Fra flere personer bosatt i utkantstrøkene fikk styret i Foreningen Våre Rovdyr spørsmål om det virkelige forholdt seg slik at Universitetet som institusjon hadde deltatt i utarbeidelsen av dette planforslaget. Siden spørsmålet syntes å ha en viss almen interesse, rettet vi spørsmål til ledelsen av Biologisk Institutt gjennom dagspressen (Østlendingen, Hammar Arbeiderblad og Adresseavisen, desember 1986). Instituttbestyrer Stein Nilsen (for øvrig plantefysiolog) oppfattet etter alt å dømme ikke denne interessen, men svarte foreningen pr. brev den 15/12-86. Deler av dette brevet har amanuensis Ivar Mysterud ved Universitetet og konsulent Morten Kolstad ved Utmarkskontoret, sitert i et avisinnlegg (Østl. 5/2-87, HA 16/2-87 og Adr.avisen 20/2-87).

Etter vårt skjønn har imidlertid et viktig punkt i brevet uteblitt, og som lyder slik - sitat: «Amanuensis Ivar Mysterud er den forsker ved instituttet som arbeider med rovdypforvaltning foruten professor Kåre Elgmork.» Sitat slutt.

Så vidt vi kjenner til er Universitetet i Oslo utdannings- og grunnforskningsinstitusjon som sorterer under Kultur- og vitenskapsdepartementet, mens vilforvaltningen i Norge er underlagt Miljøverndepartementet ved Direktoratet for naturforvaltning i Trondheim. Det forundrer oss derfor meget at instituttbestyrer Nilsen kan si at forskere ansatt ved Universitetet arbeider med rovdypforvaltning!

En slik konstellasjon er selvsagt ikke til hinder for at såvel private organisasjoner som andre offentlige etater kan søke råd hos Universitetet og dets ansatte. Det er imidlertid forskjell på slik rådgivning, og å la

private næringsorganisasjoner dekke sine særinteresser bak Universitetet som institusjon.

Dette har tydeligvis professor Nils Chr. Stenset, avdelingsbestyrer ved Zoologisk avdeling hvor Mysterud arbeider, forstått og har besvart foreningens spørsmål i pressen (Østl. 29/12-86, HA 30/12-86 og Adr.avisen 31/12-86). Der poengterer han at Utmarkskontorets plan ikke er behandlet som instituttsak og skriver om Mysterud at han «er således den eneste som skal stå til ansvar for rapportens innhold». (Underforstått, den eneste ved Universitetet.)

I Mysterud og Kolstads ovenfor nevnte avisinnlegg heter det i forbindelse med Nilsens brev til Foreningen Våre Rovdyr - sitat: «Hvilke andre personer som foreningen har fått til å uttale seg om dette er saken uinteressant.» Sitat slutt.

Styret i Foreningen Våre Rovdyr vil derfor poengtere at spørsmålet ble stillet til ledelsen ved Biologisk Institutt, hvor Zoologisk avdeling tilhører. Hva som ligger bak de noe divergerende svar fra de to bestyrere ved samme institutt, er oss ukjent. Vi vil likevel tillate oss å anta at det beror på en viss kommunikasjonsvikt innen instituttets rekke. At bestyreren ved Zoologisk avdeling, hvor en slik sak antas å naturlig høre hjemme, ikke så planforslaget for det ble offentliggjort, men at forslaget «i en noe annen form» ble vist instituttbestyreren, kan tyde på det!

For Foreningen Våre Rovdyr
Paul Granberg
formann.

Østlendingen

LØRDAG 11. APRIL 1987

Selvskryt, furtung og rovdyrdebatt

I Østlendingen 6. april har Viggo Ree et nytt innlegg under overskriften «Rovdyr, tillit og samarbeid». Vi synes generelt det er viktig og riktig at folk får uttrykke sine aggresjoner. Hos Viggo Ree må behovet være stort, når han velger å oppsummere vårt innlegg i samme avis 5. februar som to tredjedeler selvskryt og en tredjedel furtung. Skuffende er det at han ikke med ett ord berører vår forvaltningsfaglige argumentasjon og dens grunnholdning til lokalsamfunn, primærnæring og økopolitikk.

Innlegget har likevel en positiv side fordi Viggo Ree endelig tilkjenner at han har forstått hvem som har utarbeidet de alternative rovdyrplaner. Det er nemlig som påpekt gjentatte ganger landbrukets organisasjoner som har forestått dette arbeidet. Det er deres planforslag, selv om Ree har yndet å kalle det Myste-rud og Kolstad sin plan. Mandatet har vært det samme som det den uavhengige plangruppen hadde. Planen skal ikke alene sikre rovdyrstammer, den skal også minimalisere rovdyrskader.

For siste gang: De alternative rovdyrplaner ble utarbeidet som et reaksjon på det første landsplanforslaget fra en uavhengig plangruppe

(Viltrapport 39, 1986). Planene har vært sirkulert i landbruksorganisasjonenes lokale apparat i forbindelse med høringen. Som kjent gikk høgingsfristen ut 1. februar, og både de alternative planer og hundrevis av andre høringsdokumenter er innsendt til Direktoratet for naturforvaltning. Hva som videre vil skje med dette materialet, kan vi ikke uttale oss om, men det har naturligvis lite for seg å diskutere detaljer rundt planforslagene nå etter høringsfristens utløp.

Viggo Ree lager i sitt innlegg et poeng av at internasjonale fagfolk har uttalt seg positivt om landbruksorganisasjonenes nordiske planforslag. For det første vil vi minne om at det er Rees egne debattinnlegg som er foranledningen til at vi har funnet det riktig å gi slike opplysninger. For det andre fastholder vi at det er mer interessant hva en forsker som leder forvaltningsprogrammet for sikring av grizzlybjørn i USA mener om planene, enn en norsk kunstner som foretrekker å sitte på gjerdet. Vi håper dessuten at Viggo Ree har oppfattet at sjefen for viltforskningen i Direktoratet for naturforvaltning har gått ut over NTB og uttalt at de arealmessige og genetiske vurderinger som de alternative planer tar opp er av stor interesse for forvaltningen. Dersom Ree oppfatter også denne opplysningen som selvskryt, undres vi virkelig på om ikke Ree i denne saken er mer oppfattet av personets enn rovdyr og forvaltning.

Viggo Ree gjør et nummer av at landbruksorganisasjonenes plan er en 18 siders trykksak, hvorav bare fem sider omtaler det alternative landsplanforslag. Til sammenligning nevner han at forslaget fra den offentlige arbeidsgruppen er på om lag 200 sider. Vi skal for det første få opplyse at den samlede ekspedisjon som landbruksorganisasjonene sendte sine tillitsmenn og lokalkontorer. Hele plan-«pakken» omfattet ca. 100 sider. For det andre håper vi at kunstneren Ree ikke kvalitetsbedømmer oljemalerier bare ut fra tykkelsen av maling som smøres på lerretet?

Vi har også merket oss at Viggo Ree bebuder nye innlegg «om rovdryrforskernes tynnhudete verden». Vi håper inderlig at han i en slik utredning også tar med om huden i forskerverdenen er tynnere eller tykkere enn den som finnes i kunstnerverdenen. Nei, Viggo Ree, innså nå at dette ikke er en fruktbar debatt som tjener rovdryrenes sak. Det er totalt uinteressant hvor mange krefter du kan forsikre oss om at anser landbruksorganisasjonenes planer som en dårlig løsning, eller hvor mange personer du kjenner som ikke har trykket disse planer til sitt bryst. Dette så lenge de ikke har kommet med et eneste konstruktivt ord som faglig bringer rovdryrfor-

valtningen videre. Ingen av oss har noen gang sagt at landbruksorganisasjonenes alternative planforslag «automatisk er fasiten», det er noe du konstruerer. Det finnes naturligvis ingen automatikk i et planutkast som er under faglig og politisk debatt.

Viggo Ree slår i sitt innlegg fast at «det er full enighet om at dagens rovdryrforvaltning har mange mangler, og at mye må gjøres for å bedre forholdene for både husdyrnæring og rovdyr». Dette utsagn har vi mer sans for, det har vi hevdet hele tiden. Dette er nemlig saken, og vi synes heller Viggo Ree bør bruke tiden til å lære oss mer om hvordan problemene omkring ulv og andre rovdyr kan og bør løses.

Det er helt på det rene at forvaltningsplanlegging for ulv er en av de vanskeligste saker våre myndigheter har til behandling. Vi synes derfor Viggo Ree skulle lette litt på sløret, og fortelle forvaltningen mer om de positive krefter «innen f.eks. saue-næringen, er man i flere år har samarbeidet seriøst med både viltneim-dene og forvaltningen for å finne fram til bedre løsninger». Dersom det siktes til løsninger som vil få sau og ulv til å sameksistere bedre, synes vi det vil være både interessant og påkrevet at Ree diskuterer det nærmere.

Når det gjelder den videre utvikling av ulvepolitikken, så er det første viktige mål for forvaltningen å ta et standpunkt til hvilket prinsipp rovdryrene bør forvaltes etter. Vi sier ja til ulv på prinsipielt etisk-filosofisk og naturvernmessig grunnlag. Noe annet utgangspunkt er lite aktuelt, slik ulvens tilhørighet i faunaaen er hjemlet i Viltlov og Bernkonvensjon. Vårt utgangspunkt er videre respekt for både ulven og norske bygdesamfunn. Den politiske løsning må derfor søkes i en samling av kompromisser. Dette vil ikke si det samme som å godta en hvilken som helst praktisk ulvepolitikk.

Vi er imot at det opprettes et sikringsområde med en «levedyktig» ulvestamme i størrelsesorden 50 dyr, slik forholdene er i Hedmark i dag. En slik løsning er for enkel og vil få for store konsekvenser. Vi er også prinsipielt imot at det etableres et forvaltningsprinsipp som går mot lokalbefolkningens vilje.

Når det gjelder våre holdninger i forhold til norsk lov og internasjonale forpliktelser, føler vi at vi beveger oss på trygg grunn. Et forvaltnings-samarbeid mellom de nordiske land er hjemlet i Bernkonvensjonen, og vårt ønske er derfor at Artikkkel 11 i denne konvensjonen snarest blir aktivisert. Vi tror at en nordisk samarbeidsplan vil bli godt mottatt i alle land den dagen en slik plan er utarbeidet i detalj og foreligger til behandling.

Ivar Mysterud og Morten Kolstad.

Rundt grøten

Undertegnedes innlegg i Østlendingen 6. april omhandlende «Rovdyr, tillit og samarbeid» er blitt besvart av Ivar Mysterud og Morten Kolstad i et langt inserat i samme avis den 2. mai med den treffende tittel «Selvskryt, furing og rovdrydebatt».

En debattform med avsporing og manglende svar begynner etter hvert å bli varemerke for visse hårsåre forskere. Istedentfor å svare på helt konkrete spørsmål i tilknytning til rovviltforvaltningen, forsøker Mysterud og Kolstad å vri seg unna med en masse tåkeprat om malingstykkelese på oljebilder, personhets og et ullent «Tja til ulv»-svar.

Landbruksforskerne Mysterud og Kolstad, ansatt på offentlige midler, har i sammenheng med næringens forslag til framtidig rovdryrforvaltning rundhåndet etterlyst en diskusjon. Man kunne derfor forventet mer profesjonelle reaksjoner og

ikke minst svar på konkrete forespørsler. Jeg gjentar derfor mine viktigste spørsmål (det siste spørsmålet er noe forenklet):

A. I Landbrukets Utmarkskontors «Utredning om forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge» er det ikke oppgitt et eneste navn på de personer som har vært med i dette gruppearbeidet. Hvem er de andre utenom Mysterud og Kolstad?

B. Hva mener svenske myndigheter om utmarkskontorets alternative rovviltplanforslag?

C. Stortinget har gjennom Viltloven vedtatt å sikre ulvens overlevelse i norsk fauna, og regjeringen har gjennom utfyllende bestemmelser vedtatt å sikre levedyktige bestander av ulv på norsk jord. Dessuten har Norge gjennom Bernkonvensjonen internasjonalt forpliktet seg til å gi arten et strengt vern.

I en tabell i Landbrukets Utmarkskontor og Mysteruds alternative rovviltplanutredning er forslaget til omtrentlig an-

tall ulv som bør bevares i Norge «spredte individer», og det presiseres at dette betyr at arten ikke skal gis muligheter til å overleve i levedyktige bestander. Fortolkningen av disse ord har det derfor vært liten tvil om (jfr. f. eks. innlegget om «visittulv» i Østlendingen 4/2-87), og Sven R. Gjems skriver eksempelvis i et intervju med Ivar Mysterud i Østlendingen 17/10-1986: «Når det gjelder ulven mener imidlertid Landbrukets Utmarkskontor at den eneste realistiske løsningen er å ikke ha ulv i Norge». Utmarkskontorets planer for denne arten i vårt land er således stikk i strid med norsk lov og internasjonale forpliktelser.

Til tross for dette påstår Mysterud og Kolstad freidig i sitt siste innlegg at deres planforslag fullt ut er i samsvar med Viltloven og i overensstemmelse med Norges undertegnede og ratifiserte konvensjoner! Mitt spørsmål blir da — og her vil jeg ikke ha nok et «Tja» —, men et ja- eller nei-svar: Tillater landbrukskontorets forslag at ulven formerer seg på norsk jord?

Viggo Ree

ØSTLENDINGEN ONSDAG 20. MAI 1987

ØSTLENDINGEN

FREDAG 22. MAI 1987

Universitetet og rovdryrforvaltningen

Paul Granberg har under tittelen «Er det universitetet som forvalter rovdryrene?» (Østl. 11.4.) et nytt innlegg om rovdryrforvaltning. Han uttaler seg som formann for den ideelle organisasjonen Våre Rovdyr. Noen oppklarende kommentarer synes påkrevet fra min side.

Nei, formann Granberg, det er ikke universitetet som forvalter rovdryrene i Norge, dersom du sikter til offentlig og politisk forvaltningsansvar. Du har forstått dette punktet riktig, det burde forøvrig ikke være særlig vanskelig, at viltforvaltningen i Norge er underlagt Miljøverndepartementet (MD) ved Direktoratet for naturforvaltning (DN). Men du bør ikke være forundret over at forskere ved Universitetet arbeider med rovdryrforvaltning.

Universitetene spiller en sentral rolle i å gi råd og anbefalinger til offentlig forvaltning.

Rovdryrforvaltning er i dag en del av et relativt nytt og viktig fagområde som kalles naturforvaltning. Rovdryrene er en del av naturen og er i seg selv viktige ressurser. Det er ikke bare universitetene som arbeider med dette fagområdet, også f. eks. ved Landbrukshøgskolen på Ås finnes det et Institutt for naturforvaltning. At man arbeider med rovdryrforvaltning eller for den saks skyld naturforvaltning betyr derfor ikke nødvendigvis at man må arbeide i MD eller DN. At forskere ved universiteter og spesielle forsknings-institutter sitter som konsulenter og medarbeidere i utvalg og arbeidsgrupper har vært vanlig praksis i vårt land i mange år.

Biologisk institutt ved UiO består av

åtte faglige avdelinger og en rekke felles-avdelinger. Instituttet styres av bestyrer og et styre med sju medlemmer. Hver avdeling har i tillegg en avdelingsbestyrer til å forestå den enkelte avdelings daglige drift.

Det er altså Stein Nilsen som er bestyrer ved Biologisk institutt. Saken hører derfor naturlig hjemme hos ham, slik at Granberg skal slippe å offentliggjøre flere antagelser. Hva han har uttalt om min tilknytning til landbruksorganisasjonens planarbeid er det allerede redegjort for. Dersom dette er så viktig at det i framtida er aktuelt å gjengi instituttbestyrers brev i sin helhet, så er sakspapirer ved Biologisk institutt naturligvis offentlige papirer. Hva det har med saken å gjøre at bestyrer Stein Nilsen er plantefysiolog er meg forøvrig komplett ubegripelig. Uttalelser og utsagn i denne forbindelse turde nå være såvidt fylldig referert i pressen, at jeg anser det unødvendig å bruke mer spaltes plass på de formelle sider ved planarbeidet.

Da må det være mer interessant fra en rovdryrfaglig side og dermed for foreningen Våre Rovdyr, å stille spørsmålet om dette planutkastet inneholder elementer som vil få noen verdi i offentlig norsk rovdryrforvaltning. Som kjent gikk høringsfristen for uttalelser om det opprinnelige planutkast ut 1. februar 1987. De alternative planutkastene og andre høringsdokumenter i hundrevis har blitt sendt DN i denne forbindelse. Hva som vil skje forvaltningsmessig og politisk basert på dette materialet kan jeg naturligvis ikke uttale meg om. Men jeg har merket meg at sjefen for Direktoratets forskningsavdeling har gått ut over NTB med en melding om at de arealmessige og genetiske betraktninger som de alternative planene bragte inn i debatten er viktige.

Ivar Mysterud

Universitetet og rovdyrplan

Jeg viser til innlegg fra Ivar Mysterud i Østleendingen, 22/5-1987.

At personer som føler seg i skuddlinjen når kinkige spørsmål blir reist, bortleder oppmerksomheten med prat om selvfølgeligheter, er ingen ny strategi. Vi kan selvfølgelig beklage, men av og til er det nødvendig at noen sier fra om samfunnet skal holdes friskt.

Sakens kjerne er følgende: Fra Landbrukets Utmarkskontor er det utsendt et alternativt forslag til forvaltning av enkelte rovdyrarter i Norge. Planen inneholder elementer som vil føre til utryddelse av en dyreart fra norsk fauna, ved at arten ikke gis mulighet til forplantning på norsk territorium. Planen er ikke undertegnet av noen ansvarlig navngitt person, men av teksten fremgår det at, sitat: «Utredningsarbeidet er utført av Landbrukets Utmarkskontor og Biologisk Institutt, Universitetet i Oslo». Sitat slutt.

På bakgrunn av flere henvendelser, rettet Foreningen Våre Rovdyr et spørsmål i dagspressen til ledelsen for Biologisk Institutt. Spørsmålet var om Biologisk Institutt — som institusjon — hadde deltatt i utarbeidelsen av dette planfor-slag.

På dette spørsmål reagerte instituttbestyreren med et brev til foreningen, som mer kan betraktes som en attestasjon på at Ivar Mysterud har faglige kvalifikasjoner og er ansatt ved Universitetet, enn som svar på vårt spørsmål. Avdelingsbestyreren ved Zoologisk avdeling

For tredje gang Mysterud og Kolstad

Undertegnede innlegg i Østleendingen 6. april omhandlende «Rovdyr, tillit og samarbeid» ble kommentert av Ivar Mysterud og Morten Kolstad i et langt inserat i samme avis den 2. mai med den treffende tittel «Selvskryt, furtling og rovdyrdebatt».

En debattform med avsporing og manglende svar begynner etter hvert å bli varemerke for visse hårsåre forskere. I stedet for å svare på helt konkrete spørsmål i tilknytning til rovviltforvaltningen, forsøkte Mysterud og Kolstad i sitt innlegg 2. mai å vri seg unna med en masse tåkeprat om malingstykkelser på oljebilder, personhets og et ullent «Tja til ulv»-svar.

Landbruksforskerene Mysterud og Kolstad, ansatt på offentlige midler, har i sammenheng med næringsens forslag til framtidig rovdyrforvaltning rundhandlet etterlyst en diskusjon. Man kunne derfor forvente mer profesjonelle reaksjoner og ikke minst svar på konkrete forespørsler. Spørsmålene ble derfor gjentatt av undertegnede i Østleendingen den 20. mai under tittelen «Rundt grøten».

reagerte imidlertid med et dementi i pressen, der han skriver at planforslaget ikke er behandlet som institutt sak. Det var dette spørsmålet gjaldt. Vi har ikke tvilt på Mysteruds frihet til forskning og konsulentvirksomhet. Hvorvidt enkeltpersoner ansatt ved Universitetet har ydet frittstående konsulentvirksomhet eller ikke, er oss fullstendig likegyldig i spørsmålet.

For ethvert dokument som fremstilles offentlig, må det juridiske ansvar kunne tilbakeføres til en eller annen — det være seg offentlig organ, privat organisasjon eller enkeltperson. Dersom Universitetet ved sitt biologiske institutt, i året 1986, påtar seg det fagbiologiske ansvar for en forvaltningsplan som går ut på systematisk utrydding av en høyerestående dyreart fra norsk fauna, og så fremmer dette forslag overfor den offentlige viltstellmyndighet gjennom en privat næringspolitisk organisasjon, synes dette ikke mindre enn sensasjonelt! I motsatt fall må Landbrukets Utmarkskontor ha brukt Universitetets navn og rykte til fordel for sine spesielle interesser i saken, — til hvilket kommentarer bør være uen-dig.

Med dette anser vi det essensielle i saken for belyst. Men vi sier oss gjerne enig med forskningssjefen i direktoratet for naturforvaltning, i at det å nekte dyrearter og forplante seg, må være et nytt moment i debatten om å bevare genemateriale. Vi hadde imidlertid følt oss adskillig betrygget dersom Landbrukets Utmarkskontor og Mysterud hadde praktisert denne teknikken f. eks. i saueholdet, før de foreslo den brukt i forvaltningen av viltlevende og utryddelsestruende dyrearter.

For styret i Foreningen Våre Rovdyr
Paul Granberg,
formann

Under de to første debattrundene var Mysterud og Kolstad snare med å rykke ut med lange og omfattende innlegg. Det har nå gått to og en halv måned siden min siste henvendelse, men noe svar har ennå ikke sett dagens lys. Dette begynner etter hvert å bli nok så iøynefallende for de mange rovdyrinteresserte avislesere, ikke minst fordi spørsmålene kan besvares med svært få ord. Jeg gjentar derfor mine spørsmål for tredje gang:

A. I Landbrukets Utmarkskontors «Utredning om forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge» er det ikke oppgitt et eneste navn på de personer som har vært med i dette gruppearbeidet. Hvem er de andre utnom Mysterud og Kolstad?

B. Hva mener svenske myndigheter om utmarkskontorets alternative rovviltplanfor-slag?

C. Stortinget har gjennom Viltloven vedtatt å sikre ulvens overlevelse i norsk fauna, og regjeringen har gjennom utfyllende bestemmelser vedtatt å sikre levedyktige bestander av ulv på norsk jord. Dessuten har Norge gjennom Bernkonvensjonen internasjonalt forpliktet seg til å gi arten et strengt vern.

I en tabell i Landbrukets Utmarkskontor og Mysteruds alternative rovviltplan-

utredning er forslaget til omtrentlig antall ulv som bør bevares i Norge («spredte individer»), og det presiseres at dette betyr at arten ikke skal gis muligheter til å overleve i levedyktige bestander. Fortolkningen av disse ord har det derfor vært liten tvil om (jfr. f.eks. innlegget om «situttulv» i Østleendingen 4/2-87), og Sven R. Gjems skriver eksempelvis i et intervju med Ivar Mysterud i Østleendingen 17/10-86: «Når det gjelder ulven mener imidlertid Landbrukets Utmarks-kontor at den eneste realistiske løsningen er å ikke ha ulv i Norge». Utmarkskontoret og Mysteruds planer for denne arten i vårt land er således stikk i strid med norsk lov og internasjonale forpliktelser.

Til tross for dette påstår Mysterud og Kolstad freidig i sitt siste innlegg at deres planfor-slag fullt ut er i samsvar med Viltloven og i overensstemmelse med Norges undertegnede og ratifiserte konvensjoner! Mitt spørsmål blir da — og her vil jeg ikke ha nok et «Tja», — men et ja- eller nei-svar: Tillater landbrukskontorets for-slag at ulven formerer seg på norsk jord?

Viggo Ree

- Mer ærlighet i rovdyrdebatten

AV
SVEN R. GJEMS

KIRKENÆR: - Vi må ha en åpen og bred debatt om ulvens biologi. Jeg synes det er uhorrt at oversetteren skal angripes for det de russiske forskingsrapportene forteller om ulvens farlighet for mennesker, sier universitetslektor Ivar Mysterud.

Ivar Mysteruds navn er trukket inn i rabalderet etter direktoratets presentasjon av oversatt russisk litteratur om ulveforskningen i Sovjet. - Hva er din kommentar til saken, rovdyrforsker Mysterud?

- Rovdyrentusiastene er rare mennesker. Først ropes det at det ikke er dokumentert at ulven er farlig for mennesker. Når man så får tilgjengelig litteratur om dette, ropes det at dette ikke er noen forskning. På vegne av mine russiske kolleger må jeg få protestere på det kraftigste.

Baker for smed

- Så du går god for alle russiske arbeider om ulvens farlighet?

- Nei, men jeg synes generelt det må være interessant å få mer innsikt både i russisk forskning og russisk forvaltning av den eurasiatiske ulvestammen, som også den norske ulven tilhører. Det kan vi bare få gjennom studier av tilgjengelig faglitteratur derfra. Jeg synes det er uhorrt at oversetteren Elis Pålsson blir kritisert i stedet for forskerne. Pålsson oversatte i 1984 gratis for meg rapporten fra et fagsymposium om ulvens adferd som jeg hadde fått fra russiske forskerkolleger. Det var arbeider som omhandlet ulvens angrep på husdyr som hadde min interesse. Her sto også enkelte arbeider som omtalte ulvens farlighet mot folk,

ÅPENHET: - Debatten om rovdynrens biologi må være åpen og ærlig, krever universitetslektor Ivar Mysterud.

og dette materialet har altså noen reagert helt allergisk på.

- Har man rettet baker for smed?

- I høyeste grad. Pålsson fikk ikke engang ta til motmæle og takhøyden i deler av svensk presse har dermed vist seg tilnærmet null når det gjelder akkurat denne siden av saken. Forholdene og problemene i Kirov i USSR er naturligvis nok så fjerne fra dagens problemer i norsk forvaltning. Men jeg forstår ikke hysteriet ved å få innsyn i Pavlovs bok. Fremtredende russiske forskere er opptatt av den. Derfor er det nok så utrolig at personer som ikke kan et ord russisk i denne sammenheng våger å stå fram og kaller Pålssons oversettelse for subjektivt.

Full åpenhet

- Er russerne alene om å hevde at ulven kan angripe mennesker?

- Vi har både norsk, svensk og finsk materiale. I Finland har bl.a. Uno Godenhjelm et arbeid som omhandler hendelsene i Åbo len i årene 1880-82. Ved hjelp av russiske jegere organiserte man jaktoperasjoner som førte til at en del ul-

ver ble felt og angrepene opphørte. Jeg har ikke selv studert kirkebøkene i Åbo, men den kjente finske viltforskeren Suomos og professor Erkki Pulliainen, som er en av Finlands fremste ulveekspert og naturvernere, har godtatt dette. Ikke forstår jeg at noen kan ta mål av seg til å sope det faktum under teppet.

- Du ønsker altså full åpenhet?

- Skal vi ha ulv, og det har jo våre politikere allerede vedtatt, så skal vi ikke ha den på falske premisser. Vi må ha en bred og ærlig debatt om alle sider ved rovdynas biologi. Hvis vi ikke bidrar til dette, kan ikke forskerne etter min mening betraktes som seriøse.

- Titt slutt Mysterud, - hvilke konsekvenser bør dette nye materialet få for forvaltningen?

- Ingen-for norsk rovdynforvaltning idag. At et rovdyn i meget sjeldne tilfeller kan angripe mennesker er intet argument for at arten bør utryddes. Rovdyns farlighet i spesielle situasjoner er noe forvaltningen og befolkningen nok må lære seg å leve med. Men den skal ikke forties, det er ingen tjent med.

Universitetet står ikke bak rovdyrplan

Av
ROLF ARNE MOEN

ELVERUM: Biologisk institutt ved Universitetet i Oslo står ikke bak den rovdyrplanen som Landbrukets utmarkskontor har utarbeidet i samarbeid med amanuensis Ivar Mysterud. Det er universitetsdirektøren som slår dette fast i et brev til Foreningen Våre Rovdyr.

Dette spørsmålet har vært en gjenganger i Det lokale hjørnet her i vår avis det siste året, etterat Landbrukets utmarkskontor lanserte sin rovdyrplan som et svar på forslaget fra det statlig nedsatte rovviltutvalget, som arbeidet fram et forslag til landsplan.

Ved lanseringen av sin rovdyrplan, tok utmarkskontoret Biologisk Institutt ved Universitetet til inntekt for sitt planforslag. Dette réagerte foreningen Våre Rovdyr kraftig på, og formannen Paul Granberg har i flere åpne brev bedt om svar på om Universitetet står bak dette planforslaget — som Våre Rovdyr forøvrig avviser.

Det er amanuensis ved Biologisk institutt, Ivar Mysterud, og Mor-

ten Kolstad ved Landbrukets utmarkskontor som har utarbeidet denne alternative planen. Spørsmålet som ikke har vært avklart, er altså om Mysterud har gjort jobben som frittstående forsker ved Universitetet — eller på vegne av Universitetet.

Bestyrer Stein Nilsen ved Biologisk Institutt har tidligere svart at instituttet har godkjent planen «i den forstand at vi går god for at planen er utarbeidet av en av instituttets lærere med betydelig kompetanse innen området. Dette forhindrer ikke at andre forskere ved instituttet kan ha avvikende meninger. Innen universitetssystemet råder stor grad av frihet til å uttale seg, og til å delta i fagarbeid av denne typen».

For å gjøre en lang diskusjon mellom Mysterud/Kolstad og Paul Granberg i Våre Rovdyr kort, så har universitetsdirektør Olav M. Trovik nå hatt denne saken på sitt bord og gjennomgått den. Universitetsdirektøren trekker den konklusjon at planen er behandlet av Ivar Mysterud og at instituttet ikke står faglig ansvarlig for planen.

Dermed skulle denne saken være klar og ryddet av vegen for andre spørsmål om rovdyr.

For fjerde gang, Mysterud og Kolstad

Undertegnede innlegg i Østlendingen 6. april omhandlede «Rovdyr, tillit og samarbeid» ble kommentert av Ivar Mysterud og Morten Kolstad (nå Morten Muus Falck) i et langt inserat i samme avis den 2. mai med den treffende tittel «Selvskryt, furtung og rovdyrdebatt».

En debattform med avsporing og manglende svar begynner etter hvert å bli varemerke for visse hårsåre forskere. I stedet for å svare på helt konkrete spørsmål i tilknytning til rovviltforvaltningen, forsøkte Mysterud og Kolstad i sitt innlegg den 2. mai å vri seg unna med en masse tåkeprat om malingstykkelse på oljebilder, personhets og et ullent «Tja til ulv»-svar.

Landbruksforskerne Mysterud og Kolstad, ansatt på offentlige midler, har i sammenheng med næringsens forslag til framtidig rovdyrforvaltning rundhåndet etterlyst en diskusjon. Man kunne derfor forvente mer profesjonelle reaksjoner og ikke minst svar på konkrete forespørsler. Spørsmålene ble derfor gjengitt av undertegnede i Østlendingen både 20. mai («Rundt grøten») og 5. august, («For tredje gang Mysterud og Kolstad»).

Under de to første debattrundene var Mysterud og Kolstad snare med å rykke ut med lange og omfattende innlegg. Det har nå gått et halvt år siden min første henvendelse, og over to måneder etter at spørsmålene ble stilt siste gang. Men noe svar har enda ikke sett dagens lys. I høst hadde jeg derfor definitivt gitt opp håpet om å se noen besvarelse.

Den 15. august dukket det imidlertid opp et stort innslag i Østlendingen som fikk meg til å fatte nytt håp. Hovedtemaet i oppslaget, som hadde overskriften «Mer ærlighet i rovdyrdebatten», var Mysteruds etterlysning av en åpen og bred diskusjon om rovdynene. Dette var en svært oppløftende meddelelse. Ingenting vil nemlig glede mer enn om også Mysterud og Kolstad vil opptre med åpenhet og ærlighet i rovviltdebatten. På vegne av de mange faunainteresserte avislesere ser jeg derfor fram til et svar i Østlendingen, og gjentar mine spørsmål for fjerde gang:

A. I Landbrukets Utmarkskontors «Utredning om forvaltning av bjørn, jerv og ulv i Norge» er det ikke oppgitt et eneste navn på de personer som har vært med i dette gruppearbeidet. Hvem er de andre utenom Mysterud og Kolstad?

B. Hva mener svenske myndigheter om utmarkskontorets rovviltplanforslag?

C. Stortinget har gjennom Viltloven vedtatt å sikre ulvens overlevelse i norsk fauna, og regjeringen har gjennom utfyllende bestemmelser vedtatt å sikre levedyktige bestander av ulv på norsk jord. Dessuten har Norge gjennom Bernkonvensjonen internasjonalt forpliktet seg til å gi arten et strengt vern.

I en tabell i Landbrukets Utmarkskontor og Mysteruds alternative rovviltplan-utredning er forslaget til omtrentlig antall ulv som bør bevares i Norge «spredte individer», og det presiseres at dette betyr at arten ikke skal gis muligheter til å overleve i levedyktige bestander. Fortolkningen av disse ord har det derfor vært liten tvil om (jfr. f. eks. innlegget om «visittulv» i Østlendingen 4/2-87), og Sven R. Gjems skriver eksempelvis i et intervju med Ivar Mysterud i Østlendingen 17/10-86: «Når det gjelder ulven mener imidlertid Landbrukets Utmarkskontor at den eneste realistiske løsningen er å ikke ha ulv i Norge». Utmarkskontoret og Mysteruds planer for denne arten i vårt land er således stikk i strid med norsk lov og internasjonale forpliktelser.

Til tross for dette påstår Mysterud og Kolstad freidig i sitt siste innlegg at deres planforslag fullt ut er i samsvar med Viltloven og i overensstemmelse med Norges undertegnede og ratifiserte konvensjoner! Mitt spørsmål blir da — og her vil jeg ikke ha nok et «Tja»-, men et ja- eller nei-svar: Tillater landbrukskontorets forslag at ulven formerer seg på norsk jord?

Viggo Ree

ØSTLENDINGEN

MANDAG 12. OKTOBER 1987

Bjørn i Sverige — jerv i Norge — sau på Finnskogen

— Send ulven til Finland

FLISA: Først ved påsketider legges innstillingen fram, men den kan komme til å gå ut på at finnene skal ta seg av ulven, mens svenskene får bjørnen og Norge skal bevare en jerve-stamme.

- Vi har ikke tatt noe standpunkt ennå, men akkurat problemstillingen kan også bli aktuell å vurdere, sier Morten Muus Falck, sekretær i komiteen som utreder det hele.

AV
SVERRE VIGGEN

Det er Nordiske Bondeorganisasjoners Centralråd som har vedtatt å sette en gruppe i sving med å utarbeide et forslag til felles nordisk forvaltning av de store rovdyrene, pluss samtidig ivareta primærnæringsenes interesser. En komite bestående av to svensker, to finner og to nordmenn, med nevnte Muus Falck som sekretær og administrativ leder har gått i gang med jobben.

- Vi tror det er uhyre viktig å komme i gang med et nordisk samarbeid på dette feltet, ikke minst ettersom Norge og Sverige alene ikke makter å ivareta en levedyktig ulvestamme. Vi ser for oss at det skal gå an å ta seg av dette på en vettug måte med et bredt nordisk samarbeid. Vi ser nå at de nordiske land hver for seg har en langt større bruk av utmarksområdene enn de store landene som også skal forvalte rovdyrstammer, og dette

gjør det langt vanskeligere for det enkelte nordiske land å makte det alene. Når vi har innstillingen klar ved påsketider, kommer vi til å presentere den for Nordisk Ministerråd, sier Morten Muus Falck.

Spesielt interessant er dette arbeidet for Solør, som har ulven i dag, og for Trysil med sin umiddelbare nærhet til den store svenske bjørnestammen.

- Ulveproblematikken er jo fokusert til Solør-distriktet, men det er også andre områder som har minst like store rovdyrplager. I dag finnes ingen overordnet forvaltningsplan som ser helheten i forholdet rovdyr - primærnæringsene, og derfor tror vi at en slik plan kan bli et meget nyttig verktøy for alle områder. Vi føler oss dessuten på trygg grunn i forhold til politikerne, og det er ikke snakk om å utrydde noen rovdyrart. Tvert i mot gjelder det å finne en løsning der både primærnæringer og rovdyr kan overleve, sier Morten Muus Falck.

ULVEN VEKK: Det skal være plass både til sau og ulv i Norden, men på Finnskogene skal det bare være sau. Ulven kan bli plassert i Finland, antyder Morten Muus Falck, som er med og utreder spørsmålet.

Hakket i Viggo Ree's rovdyrplate

Første del av rovdyrentusiasten Viggo Ree's føljetong om rovdyrspørsmål sto i Østlendingen 6. april 1987. Innlegget ble besvart av oss 2. mai under tittelen «Selvskryt, furting og rovdyrdebatt». Selv om Viggo Ree svært så saklig karakteriserer våre svar som «en masse tåkeprat om malingtykkelse på oljebilder, personhets og et ullent «Tja til ulv»-svar», synes vi ikke av den grunn at det blir særlig mer interessant å besvare de samme spørsmålene en gang i måneden (Viggo Ree's innlegg «Rundt grøten», 20 mai, «For tredje gang Mysterud og Kolstad», 5. august og «For fjerde gang, Mysterud og Kolstad», 12. oktober).

Når Ree gjentar det samme utsagn mange nok ganger, er det naturligvis en fare for at noen begynner å tro det. Vi skal derfor gjenta deler av vårt innlegg fra 2. mai, slik at ingen er i tvil om at hans innlegg ble besvart. At Viggo Ree ikke er fornøyd med svarene får være hans sak.

- A. De alternative rovdyrplanene fra landbruksorganisasjonene ble utarbeidet av en bredt sammensatt faggruppe, hvor Kolstad (nå Muus Falck) og Mysterud var viltfaglige rådgivere. Hvem som i tillegg har kommet med konstruktive innspill angår ingen andre enn organisasjonene.
- B. Vi tror at en nordisk samarbeidsplan vil bli godt mottatt i alle land den dagen en slik plan er ferdig utarbeidet. Så har ikke skjedd ennå, og svenske myndigheter er derfor ikke forespurt.
- C. Det er helt på det rene at forvaltningsplanlegging for ulv er en av de vanskeligste saker våre myndigheter har til behandling. Når det gjelder den videre utvikling av ulvepolitikken, så er det første viktige mål for forvaltningen å ta et standpunkt til

hvilket prinsipp rovdyrene bør forvaltes etter. Vi sier ja til ulv på prinsipielt etisk-filosofisk og naturvernmessig grunnlag. Noe annet utgangspunkt er lite aktuelt slik ulvens tilhørighet i faunaen er hjemlet i Viltlov og Bernkonvensjonen. Vårt utgangspunkt er videre respekt for både ulven og norske bygdesamfunn. Dette betyr to ting. For det første at den politiske løsning må søkes i samlingen av innsiktsfulle kompromisser. For det andre at vi ikke kan godta en hvilken som helst praktisk ulvepolitikk.

Vi er imot at det opprettes et sikringsområde med en «levedyktig» ulvestamme i størrelsesorden 50 dyr, slik forholdene er i Hedmark i dag. En slik løsning er for enkel og vil få for store konsekvenser. Vi er også prinsipielt imot at det etableres et forvaltningsprinsipp som går mot lokalbefolkningens politiske målsetting.

Når det gjelder våre holdninger i forhold til norsk lov og internasjonale forpliktelser, føler vi at vi beveger oss på trygg grunn. Et forvaltningssamarbeid mellom de nordiske land er hjemlet i Bernkonvensjonen.

Viggo Ree fungerer tydeligvis som en slags pådriver og ideologisk leder i en liten rovdyr-religiøs sekt som ønsker seg større innflytelse i forvaltningen. Det forundrer oss stadig hvor ensidig og snevert perspektiv det går an å legge på rovdyrforvaltningens mange og kompliserte spørsmål. Uansett hvor uenige vi har vært i Ree's synspunkter, har vi imidlertid aldri dratt hans ærlighet og gode motiver i tvil. Vi synes derfor at det er forstemmende å bli beskyldt for uærlighet. Vi siterer fra Ree's innlegg 12. oktober: «Ingenting vil nemlig glede mer enn om også Mysterud og Kolstad vil opptre med åpenhet og ærlighet i rovviltdebatten.» Vi synes Ree skulle holde sine våpen blanke og ser en videre debatt om de spørsmål han reiser som relativt lite fruktbar, før den offisielle ulvepolitikken er bedre klarlagt.

Ivar Mysterud og
Morten Muus Falck

SIDEN SIST

Kjære lesere!

Det er med tilfredshet jeg konstaterer at Hedmarksavisene nå har fått et nytt Hamar-idol å skrive om. Etterat knærne til Pål Jakobsen er utskrevet og utslitt, Terje Kojedal skal avslutte sin fotballkarriere blant taperne i Hamar-Kam, og Tom Jakobsen skal trene vill-totninger i Gjøvik, da er det godt at Erik Kristiansen slår til som en av Bjørkløvene — som proff ishockeyspiller.

Hans to mål i debutkampen torsdag kveld fikk oppslag en verdenskrig verdig i Hamar Dagblad, mens Hamar Arbeiderblad dreit på draget da de fortalte at Erik scoret «To mål for Tre Kronor». Visst har han gjort karriere, men bladfykene i HA bør skille mellom det norske og det svenske landslaget. For meg er det stor forskjell på om det er vind i det norske eller det svenske flagget.

Erik Kristiansen er frekkere enn flatlusa, forteller en opprømt Åge Dalby i Hamar Dagblad. Jeg har aldri blitt intervjuet i noen avis. Men dersom jeg begynner å skli rundt på en isflate med jern under føttene, klaskende på en gummi-skive med en krokett staur, tror de ærede Hamar-redaktører at jeg har noen sjanse da? Eller må jeg bli flatlusa...?

Kronprinsparet blir også politisk overvåket. Det er Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Grete Knudsen som er Stortingskorridorernes svar på Ørnulf Tofte. Hun sa rett ut i Stortinget: — Dersom kronprinsparets representasjonsoppgaver skal få politisk tonefølge, slik jeg mener vi har sett tendenser til, så trenger vi ikke de kongelige. Poli-

- Hold dere unna politikk

Oslo (NTB): — Dersom kronprinsparets representasjonsoppgaver skal få politisk tonefølge, slik jeg mener vi har sett tendenser til, så trenger vi ikke de kongelige. Politikk skal vi som er valgt til det ta oss av.

Det sa stortingsrepresentant Grete Knudsen (A) under Stortingets debatt om, Forbruker- og administrasjonsdepartementets budsjett i går. Hun gikk til kraftig angrep på det hun mener er politiske overtoner fra kronprinsfamilien og nevnte tre hendelser som hun mente hadde politiske overtoner.

KRITISERT: Sonja og Harald får hard medfart av stortingsrepresentant Grete Knudsen.

PÅ FARLIGE VEGER: Kronprinsparet blir også politisk overvåket, av Grete Knudsen og Ingrid Nylund.

tikk skal vi som er valgt ta oss av.

Klar tale det. Hva er så ankepunktene? Jo, kronprisen og hans seilermannskap som vant VM-tittel og skaffet Norge fremragende PR — blir sponset av private firmaer. Kronprinsessen er valgt til visepresident i Røde Kors. Hun har ikke verv i konkurrerende versjonen Norsk Folkehjelp. Dessuten har hun ment noe om vår behandling av innvandrere.

Ingrid Nylund, stortingsrepresentanten fra Ljørdalen som stadig møter seg selv i døra, er med som overvåkingsassistent. Ulvemotstanderen viste seg fra Stortingets talerstol også å være en motstander av den norske løve, i hvert fall en løve som representeres av en kronprins som er president i Verdens Villmarksfond. Villmarksfondet har nemlig gjort noe så formastelig som å kritisere den landbruksstyrte rovdyrforvaltningen under direktør Helge Vikans ledelse i Direktoratet for Naturforvaltning. Slik kritikk kan ikke en kronprins stå bak, mente Nylund.

XXXXX

Slikt er for jævli, ville sikkert Haakon Lie sagt, og lagt ekstra trykk mange ganger på jævli. Ja, det er det virkelige. Det neste er vel at Grete Knudsen og Ingrid Nylund sniker seg inn på Skaugum

for å sjekke om kronprinsparet har røde eller blå roser på toalettpapiret. Jeg synes det er fint at stortingsrepresentanter er engasjert i noe, i det hele tatt har noe å gjøre. Men det går an å tenke seg rundt — før en setter kjeften i gear.

XXXXX

I hvilken grad han har tenkt seg rundt, denne utmarksteknikeren Morten Muus Falck i Landbrukets Utmarkskontor, det er et helt åpent spørsmål. Det vil nok aldri bli besvart, for eksempel i Det lokale hjørnet. Kjennere av norsk rovdyrdebatt vil hevde at det er universitetslektor Ivar Mysterud, den forhenværende bjørneforsker i Trysil, som har tenkt — og sau på Finnskogene. Her jeg bor er vi plaget av kråka? Kan vi ikke få flytte dem et annet sted? For det er vel kurant bare å flytte dem? Hva med Tsjekkoslovakia? Etter all avlyttingen har vi vel ikke mer vennligsinnet forhold til dette øst-landet, enn at vi kan eksportere kråka vår dit? Kra...ra...

Hilsen fra
BALDER.

Neida, Balder!

Denne Muus Falck i Landbrukets Utmarkskontor som du skriver om, er ingen utmarksteknikker! For å fremme så absurde tanker som han gjør i Østlendingen 7/11 1987, må en nok helst ha sin eksamen fra en høyere utdanning enn det en får ved Evenstad Skogskole.

Takk ellers for ditt våkne blikk i sakens anledning. Med tanke på respekten for vår naturforvaltning og landbrukets framtid som næring, kan det nok trenge å holde et våkent øye med de to knektene Mysterud og Muus Falck.

Hilsen utmarksteknikker fra
Evenstad.

SIDE 3

Dagens stilling

tere, viltkonsulent Morten Muus Falck (t.v.) ved Landbrukets Utmarkskontor og universitetslektor

Ved Landbrukets Utmarkskontor har man en viltkonsulent som heter Morten Muus Falck. Ifølge Aftenposten.

Øg villere kan det knapt bli. Det eneste måtte være en mår i Mårten.

Eventuelt at viltkonsulenten også var tamanuensis?

Dagbladet

Onsdag 18. november 1987

For femte gang, Mysterud og Muus Falck!

Våre landbruksforskere Ivar Mysterud og Morten Muus Falck (tidligere Morten Kolstad) kommer i Østlendingen 9. november med den fornøyelige påstanden at undertegnede fungerer som en ideologisk leder i en rovdyr-religiøs sekt som jeg ønsker seg innflytelse i forvaltningen! Undertegnede er faktisk ikke annet enn én blant den meget store majoritet i befolkningen som er imot totalutryddelse av ulv, jerv og bjørn, og opptatt av at norsk lov blir fulgt. På dette punkt kan jeg anbefale Mysterud og Muus Falck å lese den Gallup/NOI-baserte og landsomfattende undersøkelse av nordmenns holdninger til og betalingsvillighet for disse artene, som nettopp er offentliggjort.

I Mysterud og Muus Falcks siste innlegg får vi en ny enspalter med velkjent tåkeprat og tja til ulv. Av hensyn til deres manglende evne og vilje til å svare, dropper jeg de to første spørsmålene, og lar det siste og viktigste bli igjen:

Dere har foreslått en alternativ rovviltplan på siden av det offentlige. Dere har også invitert til debatt, og samtidig etterlyst både åpenhet og ærlighet i denne forbindelse! Undertegnede har etter beste evne forsøkt å delta i denne debatten, men jeg har ennå ikke forstått hva planforslaget innebærer når det gjelder ulvens framtid i Norge. I Østlendingen 7. november kan man lese at Muus Falck som norsk representant i Nordiske Bondeorganisasjoners Centralråd, der Mysterud er fagbiologisk rådgiver, foreslår at det heller ikke er plass til ulv i Sverige, men at den i Norden kun skal begrenses til Finland (overskrift på oppslaget: — Send ulven til Finland). Når den samme Muus Falck og Mysterud tidligere i debatten med meg har gjort det til et hovedpoeng at deres forslag til framtidig ulveforvaltning er i samsvar med norsk lov og internasjonale forpliktelser (politikerne har vedtatt at vi skal ha en levedyktig ulvestamme på norsk jord), blir ikke forvirring mindre (!). Det er nettopp dette jeg ikke har klart å oppfatte, og som er bakgrunnen for mine tidligere spørsmål. For klargjøring av den videre debatt vil jeg derfor - for femte gang, Mysterud og Muus Falck — be dere være så snille å svare et ærlig ja eller nei på følgende spørsmål: Tillater landbrukskontorets planforslag at ulven formerer seg på norsk jord?

Viggo Ree

Rovdyrdebatt

Jeg leser Østlendingen en gang iblant, og flere ganger siste året har jeg kommet over debattinnlegg om rovdyr. En gang var det Ivar Mysterud og Morten Kolstad som forsøkte å forsvare sin alternative forvaltningsplan for store rovdyr. Nå sist var det Viggo Ree som for femte gang — ifølge leserbrevet — forsøkte å få svar på et enkelt spørsmål: Hvorvidt den alternative planen til Mysterud/Kolstad tillater en reproduserende ulvbestand i Norge. Det skulle det vel være greit å svare et ja eller et nei til, Mysterud og Kolstad?

Jeg leste i sin tid såvel landsplanen for forvaltning av bjørn, ulv og jerv som Direktoratet for naturforvaltning kom med, som Mysterud/Kolstads alternative plan. Det jeg husker best, var at i motsetning til direktoratets plan som var heller bedrøvelig, virket den alternative plan latterlig. Årsaken til denne bedrøvelige latterlighet var at planleggerne tilsynelatende hadde glemt at det var en forvaltningsplan FOR rovdyr det dreide seg om.

«Rovdyr-profetene» ved L.U.K. og skogbrukets ansvar

I 1986 startet Morten Kolstad sitt «rovdyrarbeid» ved Landbrukets Utmarks-kontor, med en lengre artikkel i flere av landets større aviser.

I denne gir han en utfordring til landbrukets positive holdning til rovdyr, og like ensidig kritiserer han «rovdyrentusiaster og enkelte ubetenksomme naturvernere» for å spre mistillit i forvaltningen, til skade for rovdyras framtid i norsk natur.

Etter dette gikk han, sammen med Ivar Mysterud, løs på en forvaltningsplanlegging for rovdyr — parallellt med en offentlig planlegging for de samme tre dyrearter.

Ved avslutning av deres planarbeid viser det seg at deres plan ikke vil gi plass i norsk natur for en av artene, mens en av de to andre er tiltenkt å få en bestandstetthet som er mindre enn 50% av den tynneste kjente levedyktige bestand her i verden.

Utmarkskontoret hevder at Biologisk avdeling ved Universitetet i Oslo har deltatt i utredningsarbeidet og går god for planen, hvilket skal tjene som garanti for at planen faglig sett er uholdt. Biologisk avdelings medvirkning til planen blir senere tilbakevist av Universitetsdirektøren (Østl. 17/8-87).

I et intervju i Østlendingen 14/4-87, kritiserer Kolstad fylkesmannen i Hedmark (tidligere statsminister Nordli) for tannløshet og tåkeprat i forbindelse med hans uttalelse angående det offentlige planforslaget. Videre påstår Kolstad at det er stor splid mellom fylkesmannen

For meg så det ut som det var planer for å frata rovdyrene deres leveområder og livsvilkår som var utarbeidet. Vi har bruk for både forskere og forvaltere — også når det gjelder rovdyr. Når forskere og forvaltere ikke lenger finner store nok utfordringer innenfor sine arbeidsfelt, men også forsøker seg som politikere og talsmenn for næringsinteresser, har det lett for å bli ullent.

Ordet miljøkriminalitet blir stadig oftere brukt, ettersom den ene gift- og forurensingskandalen verer enn den andre dukker opp. Riksadvokaten har tatt prisverdig initiativ for å få bukt med uvesenet. Bl.a. skal det nå opprettes et eget statsadvokatembete for miljøkriminalitet. De mer eller mindre godt skjult forsøk på å legge forholdene til rette for utryddelse av dyrearter i Norge, er av de sakskompleks som snarest bør under lupen.

Fredrik Heitkøtter.

ØSTLENDINGEN

TIRSDAG 24. NOVEMBER 1987

og fylkets miljøvernnavdeling. Hva så med å spre mistillit i forvaltningen?

Umiddelbart etter (Østl. 23/4-87), følger et intervju med lederen for Landbrukets Utmarkskontor, Bjørnulf Kristiansen, hvor han gjør rede for at man fra Norges Bondelag har tatt initiativ til samarbeid med finske og svenske landbruksorganisasjoner om det videre rovdyrarbeid, og at Utmarkskontoret har foreslått seg selv som sekretariat for en nordisk samarbeidsgruppe, — da kontoret har «den nødvendige faglige kompetanse på naturforvaltning».

I et slikt utvalg blir senere Morten Kolstad sekretær, Ivar Mysterud fagbiologisk rådgiver og Bjørnulf Kristiansen ett av de to norske medlemmer i utvalget. Det andre medlemmet kommer fra Nord-Trøndelag Bondelag (Nasjonen 30/9-87). Etter eget forslag ble altså Utmarkskontoret og jordbruksviden i vårt landbruk, svært sentralt.

I Østlendingen 7/11-87, finner vi igjen et intervju med Morten Kolstad (nå Morten Muus Falck) under den betegnende overskriften: «Bjørn i Sverige — jerv i Norge - sau på Finnskogen — send ulven til Finland».

Her forteller Morten Muus Falck (tidligere Kolstad) om den nordiske samarbeidsgruppens «mulige» konklusjon i rovdrypsrådsplan, som skal oversendes Nordisk Ministerråd ved påsketider. Den går ut på at bjørnen skal plasseres i Sverige, at ulven skal plasseres i Finland, og at jerven skal være i Norge. Dermed har Muus Falck og Mysterud tonet flagg, og hele landbruken har vist oss sin «positive» holdning til rovdyr i norsk natur, idet de med klar tekst sier at de (i første omgang?) vil fjerne to av de tre angjeldende dyrearter fra norsk fauna!

De to herrer Mysterud og Muus Falck har tidligere vært rause med uttrykk som

flerbruk og flerbruksplanlegging for norsk utmark. Man må i sannhet spørre hva slags flerbruk de to herrer planlegger, som er så ensidig at opprinnelige dyrearter ikke lengre får plass i norsk fauna?

En slik forvaltning er klart i strid med norsk lov og Bernkonvensjonen, spesielt villlovens formålsparagraf og Bernkonvensjonens artikkel 2,3,6 og 8. At konvensjonen ble vedtatt ratifisert i et enstemmig Storting så sent som i 1986, viser at politikere etter hvert har forstått det massive flertall i befolkningen. Det er senere bekreftet at hele 80% av landets befolkning går inn for at vi skal beholde disse dyreartene i norsk fauna, og at de har en netto nasjonalekonomisk nytteverdi på ca. 260 millioner kr pr. år (jfr. rapport nr. 5/1987 fra institutt for skogøkonomi). Til tross for dette, hevder Muus Falck at vi «føler oss på trygg grunn overfor politikernes!»

Det er mer enn naivt å tro at en slik forvaltningsstrategi, som den Muus Falck her presenterer, ikke vil få følger for de fremtidige rettighetsforhold i norsk utmark. Kanskje er det en utvikling i tråd med enkelte jordbrukeres interesser, men kan neppe være det i skogbrukernes.

Etter å ha fulgt dette seltsomme narrespill, forstår man det godt når grunnmuren nå smuldrer under Landbrukets Utmarkskontor. Jeg har før pekt på at det sjelden kommer lykkelige ut av «ekteskap» der egosentriske tilbøyeligheter ikke kan tøyles (Østl. 23/1-85).

Det synes på tide at medlemmer av S-50 og andre skogbrukerorganisasjoner, nå våkner. Muligheten til unnskyldninger ser ut til å skrumpe meget raskt inn.

Meat Granberg

Nye momenter fra rovviltdebatten

Ved Institutt for Skogøkonomi ved Norges Landbrukshøgskole er det nylig utgitt en rapport (nr. 5/1987) om «Haldninger til og betalingsvillighet for bjørn, jerv og ulv i Noreg». Rapporten er utarbeidet av Lisbeth Dahle, Birger Solberg og Dag Petter Sødal. Formålet med forskningsarbeidet har vært å undersøke befolkningens holdninger til bjørn, jerv og ulv, samt å finne ut hvor mye folk er villige til å betale for å bevare bestander av disse artene i Norge. Grunnlagsmaterialet er samlet inn gjennom Gallup/NOI, gjennom personlige intervjuer med to landsomfattende utvalg 1000 personer, representative for befolkningen over 15 år.

Rapporten og resultatene er mangesidig og svært omfattende, og bør være nødvendig og nyttig stoff for de som bl.a. deltar i debatten om rovdirene. Det er ingen tvil om at hovedkonklusjonen av rapporten må være følgende: Et stort flertall av befolkningen ønsker å bevare bestander av disse artene i Norge, og de er villige til å betale langt mer enn de kostnadene rovdirene i dag påfører samfunnet for å oppnå denne bevaringen(!)

Av enkeltresultater kan nevnes at 85 % av de spurte ønsker å beholde bestander av bjørn, og 78 % vil beholde bestander av jerv og ulv. Henholdsvis 60 %, 50 % og 60 % ønsker å opprettholde eller øke dagens bestand av disse artene. Hen-

holdsvis 25 %, 28 % og 18 % ønsker å redusere bestandene, og bare 5 %, 9 % og 11 % vil fjerne bestandene av bjørn, jerv og ulv.

Undersøkelsen må være en skuffelse, og bør forhåpentligvis bli et skikkelig korrektiv for de personer i næringsorganisasjoner og offentlig forvaltning som i årevis synes å ha arbeidet for å redusere eller fjerne bestandene av enkelte av disse artene. Jeg tenker i denne sammenheng f.eks. på Norges Bondelag/Landbrukets Utmarkskontor ved forskerne Ivar Mysterud og Morten Muus Falck (tidligere Morten Kolstad), og det er også naturlig å tenke på enkelte sider av den «rovviltforvaltning» som har vært drevet av Direktoratet for naturforvaltning under direktør Helge Vikans ledelse. Etter undertegnede mening er det knapt å ta for hardt i når man sier at f.eks. ulven, og enkelte av våre bestander av bjørn og jerv, har overlevd til tross for — og ikke på grunn av — den «forvaltning» som har foregått.

Det vil være å håpe at ytterligere utspill fra disse hold vil bli behandlet og bedømt i lys av bl.a. resultatene i den ovennevnte rapporten fra Institutt for Skogøkonomi. Bl.a. er det nødvendig at de fremlagte forvaltningsplaner for bjørn, jerv og ulv blir kraftig justert i henhold til dette.

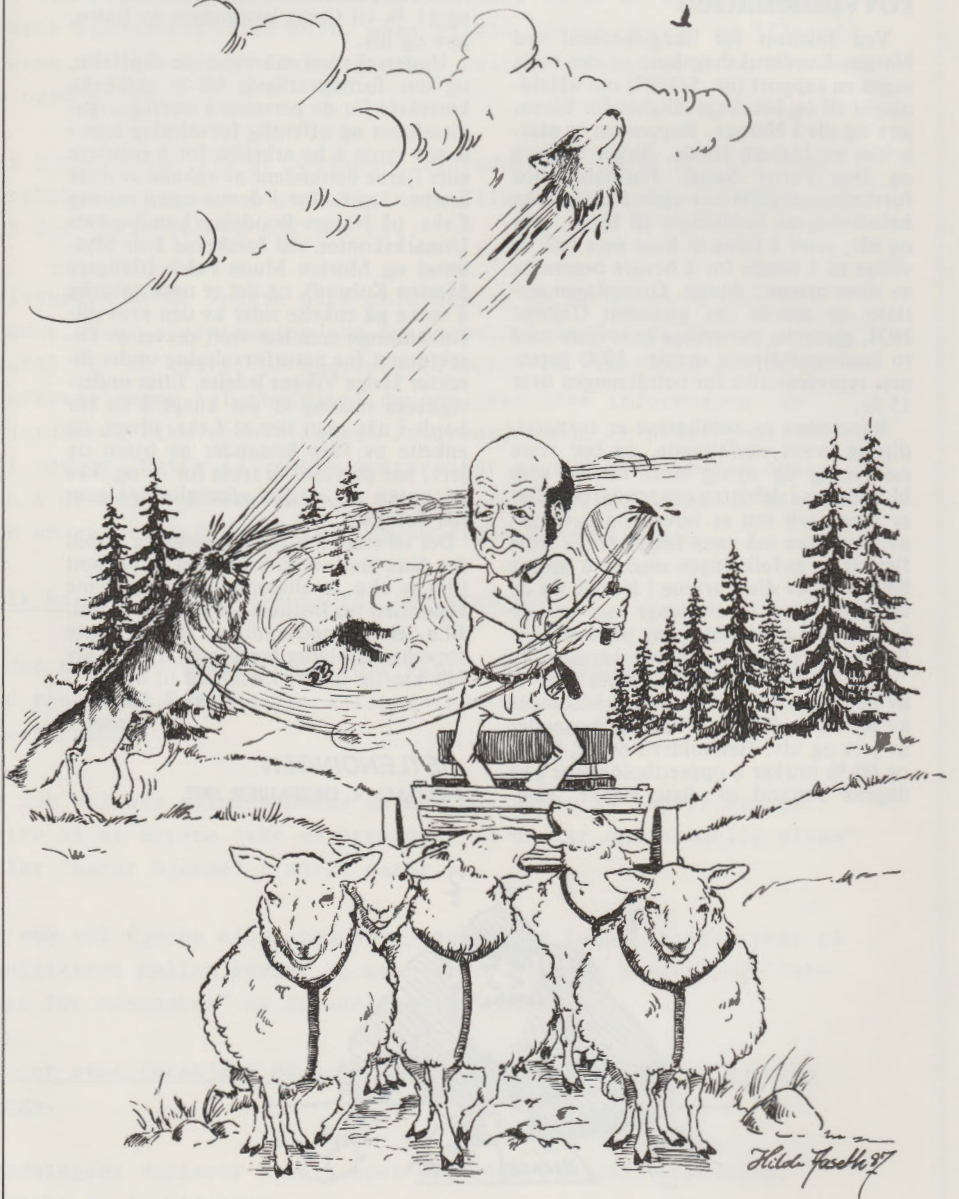
Hans J. Engan
Tynset

ØSTLENDINGEN

FREDAG 4. DESEMBER 1987

forskningsnytt

Hilda Fusch 97

Kjære medlemmer.

Vi trenger stoff til VÅRE ROVDYR. Korte innlegg, spørsmål, litt lengre fagartikler, tegninger og svart-hvittbilder puttes i konvolutt og sendes til Hilde.

Foto: Paul Granberg

Styret

Formann	Paul Granberg 2620 Follebu	priv.: 062-20006
Styremedl.	Irene Tjørve Slettbakken 2634 Fåvang	priv.: 062-82233
	Hilde Aaseth Solhaug, Holakrysset 2312 Ottestad	priv.: 065-78356 jobb: 27540
	Jon Opheim 2637 Hunder	priv.: 062-74238 jobb: 51532
	Roar Solheim Kongsberggt. 8 A 0468 Oslo 4	priv.: 02-183585
	Bjarne Enger Flinterud 2145 Galterud	priv.: 066-67664
Vararepr.	Jon Bekken H. Hårdrådes veg 4 2322 Ridabu	priv.: 065-26984 jobb: 26080
	Even Tjørve Slettbakken 2634 Fåvang	priv.: 062-82233
	Arne Flor Gunnar Knudsens v 36 4815 Saltrød	priv.: 041-31695
	Bjørn Tore Bækken 2420 Trysil	priv.: 064-50073
	Håkon Sætre 2422 Nybergsund	priv.: 064-53175

LOKALKONTAKTER

(i tillegg til styret)

<u>Kongsvinger</u>	Ole-Johnny Myhrvold Soleiebakken 62 2200 Kongsvinger	priv.: 066-14036
<u>Elverum</u>	Burry Iversen Strandbygdevegen 48A 2400 Elverum	priv.: 064-13851 jobb: 11800
<u>Nord-Østerdal</u>	Hans J. Engan 2500 Tynset	priv.: 064-80440
<u>Røros</u>	Tom Johansen Hådalen 7460 Røros	priv.: 074-12230
<u>Buskerud</u>	Ulf Myhrvold Ulebergkroken 3640 Skollenberg	priv.: 037-69354
<u>Nedre Romerike</u>	Nils Ivar Vestby Jernbanevn. 12 1920 Sørumsand	
<u>Øvre Romerike</u>	Geir Sjøli Furusvingen 33 2164 Skogbygda	priv.: 06-908535
<u>Sør-Trøndelag</u>	Jon Østeng Hov 7480 Ålen	priv.: 074-15477
<u>Trollheimen- området</u>	Morten Ree 7332 Løkken	priv.: 074-96391
<u>Sør-Gudbrandsdal</u>	Hans-Jørgen Wallin Weihe Thorstadveien 6 2600 Lillehammer	priv.: 062-58394 jobb: 061-79064
<u>Land/Valdres</u>	Geir Høitomt Bygdeveien 6 2900 Fagernes	priv.: 063-60120
<u>Ottadalen</u>	Per Bådshaug Postboks 155 2686 Lom	priv.: 062-11418
<u>Eidsvoll/Hurdal/ Nannestad</u>	Hallgeir B. Skjelstad 2090 Hurdal	Priv.: 06-989041

RETURADRESSE:

Foreningen Våre Rovdyr

Postboks 17

2420 Trysil

